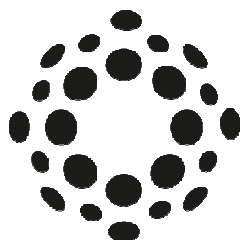

Esa Lappalainen

ONKO YHTEISÖMETSISTÄ YHTEISMETSIIEN ALKUPÄÄOMAKSI?

Opinnäytetyö
Metsätalouden liiketoiminnan koulutusohjelma
ylempi amk- tutkinto

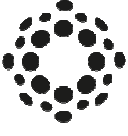
Toukokuu 2015

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <h1 style="margin: 0;">MAMK</h1> <p style="margin: 0;">University of Applied Sciences</p> </div>	Opinnäytetyön päivämäärä 12.5.2015
Tekijä(t) Esa Lappalainen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Metsätalouden ylempi amk-tutkinto Metsätalouden liiketoiminta
Nimeke Onko yhteisömetsistä yhteismetsien alkupääomaksi?	
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen lähtökohtana oli yhteisöjen metsänomistuskulttuurin muutos entistä lyhytjännitteisemmäksi samanaikaisesti kun yksityinen metsänomistus ja metsätilojen rakennekehitys kaipaavat toimiakseen perinteisistä poikkeavia metsänomistusmuotoja. Ovatko yhteisömetsänomistuksen ja yksityisen metsänomistuksen ongelmat ratkaistavissa uusien alueellisten yhteismetsien avulla? Onko yhteisöjen metsistä alueellisten yhteismetsien alkupääomaksi?</p> <p>Työn tutkimusongelma oli selvittää Etelä-Savon kuntien ja seurakuntien keskeisten päättäjien käsitys oman yhteisön metsien liittymisestä alueelliseen yhteismetsään. Tutkimuksessa selvitettiin päättäjien näkemyksiä myös yhteisön metsien taloudesta ja tulevaisuudesta sekä metsätalouden merkityksestä aluelouteen.</p> <p>Tutkimus tehtiin kyselytutkimuksena, joka toteutettiin sähköpostin ja Webropolin avulla. Kyselytutkimuksen rinnalle kerättiin tilastotietoja tutkimusalueen kuntien ja seurakuntien metsätaloudesta. Teorettisessa viitekehityksessä käsitellään Suomen metsätalouden nykytilannetta ja tulevaisuuden näkymiä tutkimusten ja metsäohjelmien pohjalta.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena selvisi, että päättäjillä ei ole kiinnostusta liittää yhteisöjen metsiä yhteismetsiin. Tutkimukseen kerätyt tilastot ja niihin liittyvät lisäselvitykset paljastivat, että yhteisöjen metsätalouden tunnuslukujen seuranta on puutteellista, ja asioita päätetään enemmän tunne- kuin faktaperusteisesti. Osatekijänä yhteismetsien huonoon suosioon on myös yhteismetsien heikko tunnettuus, jota voidaan parantaa asiallisella tiedotuksella.</p>	
Asiasanat (avainsanat) Kunnallishallinto, kunnat, metsänomistajat, metsänomistus, metsäpolitiikka, metsätilat, seurakunta, seurakuntahallinto, yhteismetsälaki, yhteismetsät, yksityismetsät, yksityismetsätalous	
Sivumäärä 36 s. + liitt. 13 s.	Kieli suomi
URN	
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Pasi Pakkala	Opinnäytetyön toimeksiantaja Suomen metsäkeskus

DESCRIPTION

		Date of the master's thesis May 12, 2015
Author(s) Esa Lappalainen	Degree programme and option Master's Degree in Natural Resources Business Operations in Forestry	
Name of the master's thesis Can communal forests form the initial capital for jointly owned forests?		
Abstract The starting point for the research was to examine two inter-connected developments: the short-sighted ownership politics of common forests and recognition that private forest ownership and efficient development of forest farms require new forms of forest ownership. Thereby, the main research question of this study is: Can communal forests solve the problems that both common forest and private forest ownership are currently facing? That is to say, can communal forests form the initial capital for jointly owned forests? The research aimed to examine the willingness of decisions-makers in communes located in Southern Savonia to connect their common forests to a jointly owned forest in the region. The research seeks also to discuss decision-makers views about the state and future prospects of their forest ownership as well as how they see value of the forest ownership in their economical area. The research was conducted as a survey by using email and Webropol- survey programme. The survey results formed the primary data for the research and it was supported with statistics about the forest ownership in the Southern Savonia region. From the wider theoretical perspective – the research discusses the current state of forestry and its future development programme in Finland. The research results illustrate that the decision-makers of communes in Southern Savonia are not interested to connect their commonly owned forests to one jointly owned forest. The research also reveals that often the communes have little knowledge regarding the state and revenue of their forestry, and decisions about forest ownership are often made more on feeling than on fact-basis. The unpopularity of jointly owned forests is partly an outcome of decision-makers lacking knowledge about jointly owned forests and thereby effective marketing and establishment of a communications strategy would provide a solution for further promotion of jointly owned forest ownership.		
Subject headings, (keywords) Briefing, Congregation, Forest estates, Forest owners, Forest ownership, Jointly owned forest, Municipality, Private forestry, Private forests		
Pages 36 p. + app. 13 p.	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Pasi Pakkala	Master's thesis assigned by The Finnish Forest Centre	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	YKSITYISEN METSÄNOMISTUKSEN NYKYTILANNE JA TULEVAN KEHITYKSEN NÄKYMÄT	4
2.1	Yksityismetsien omistusrakenne	4
2.2	Metsäohjelmat.....	6
2.3	Metsätilarakenteen kehittämistoimenpiteet metsäkeskuksessa	8
2.4	Yhteismetsä.....	9
2.5	Kuntien metsäomaisuus	10
2.6	Seurakuntien metsäomaisuus.....	12
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	13
3.1	Metsänomistuksen merkitys ja kannattavuus Etelä-Savossa.....	13
3.1.1	Yksityismetsänomistus Etelä-Savossa	13
3.1.2	Etelä-Savon kunnat	14
3.1.3	Etelä-Savon seurakunnat.....	15
3.2	Kysely kuntien ja seurakuntien päättäjille	17
3.2.1	Tutkimuksen kohderyhmä	17
3.2.2	Kyselylomake	17
3.2.3	Analyysimenetelmät	18
3.2.4	Tutkimuksen peittävyys ja luotettavuus.....	19
4	TULOKSET	20
4.1	Kunnan/seurakunnan metsänomistus ja sen hallinnan järjestelyt.....	20
4.2	Metsien tunteminen, kustannustehokkuus ja merkitys yhteisölle.....	21
4.3	Metsätalous kunnan/seurakunnan toiminta-alueella.....	22
4.4	Kunnan/seurakunnan osallistuminen mahdolliseen paikalliseen yhteismetsään	24
4.5	Yhteismetsä metsänomistusmuotona.....	26
4.6	Yhteismetsätiedotus ja yhteismetsistä saatu käsitys	28
4.7	Miten haluaisin saada lisää tietoa?	29
5	TULOSTEN TARKASTELU	29
5.1	Yhteisöjen metsätalouden kannattavuus.....	30
5.2	Kunnan ja seurakunnan metsänomistus.....	31

5.3	Metsätalous yhteisön toiminta-alueella	32
5.4	Yhteisön osallistuminen paikalliseen yhteismetsään.....	32
5.5	Yhteismetsä metsänomistusmuotona.....	33
5.6	Tiedotus yhteismetsäasioista	34
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7	LÄHTEET.....	37

LIITTEET

- 1 Metsänomistuksen rakenteen kehitys 1990–2009
- 2 Yhteisön metsien myynnin tiedotusta ja keskustelua paikallislehdessä
- 3 Saatekirje ja tutkimuksen kysymykset

1 JOHDANTO

Suomen yksityismetsien omistusrakenne muuttuu koko ajan. Metsänomistajien tarpeet sekä tiedon ja omatoimisuuden taso tekevät perinteisen metsätilan omistamisen haasteelliseksi. Metsistä on myös vieraannuttu. Moni metsänomistaja olisi valmis liittämään tilansa yhteismetsään, jos liittämisen mahdollisuus olisi olemassa. Kuntien ja seurakuntien metsälliset tarpeet ovat myös muuttumassa. Monet kunnat ja seurakunnat ovat realisoimassa metsäomaisuuttaan. Voidaanko metsänomistajarakenteen ja yhteisöjen metsänomistuksen muutokset yhdistää kaikkia osapuolia hyödyttävällä tavalla? Olisiko kuntien ja seurakuntien metsistä pesämuniksi uusille yhteismetsille?

Puolet Etelä-Savon metsistä on eläkeläisten omistuksessa. Kuolinpesiä ja yhtymiä on yhteensä 28 %, ja etämetsänomistajia on kolmannes metsänomistajista. Metsänomistajien korkea keski-ikä aiheuttaa omistajarakenteen nopean muuttumisen seuraavana vuosikymmenenä. Etämetsänomistajuus ja kuolinpesien osuus tulevat kasvamaan entisestään. Käytännössä tämä kehitys johtaa metsätalouden merkityksen vähenemiseen metsänomistajalle. Passiivinen metsänomistus lisääntyy, metsiä hoidetaan ja hakataan entistä vähemmän. (Hänninen ym. 2011.)

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten Etelä-Savon kuntien ja seurakuntien keskeiset päättäjät suhtautuvat edustamansa yhteisön ja toiminta-alueensa metsätalouden kehittämiseen. Koetaanko toimiva metsätalous ja sen kerrannaisvaikutukset tärkeäksi alueen talouden kannalta? Onko kuntien ja seurakuntien keskeisillä päättäjillä tahtoa ohjata yhteisönsä päätöksentekoa kohti osakkuutta yhteismetsissä?

Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää Suomen Metsäkeskuksen metsätilarakennetta kehittävässä hankkeissa. Opinnäytetyön tulosten avulla voidaan rajallisia voimavaroja suunnata entistä paremmin uusien, liittymismahdollisuutta tarjoavien, yhteismetsien muodostamiseen.

Tämän opinnäytetyön lopputuloksena voi olla joukko toimivia kohtuullisen suuria yhteismetsiä, jotka tuottavat rahaa osakkailleen ja toimivat alueellisen metsätalouden tukirankana.

2 YKSITYISEN METSÄNOMISTUKSEN NYKYTILANNE JA TULEVAN KEHITYKSEN NÄKYMÄT

2.1 Yksityismetsien omistusrakenne

Yksityismetsät ovat tärkeitä sosiaalisesti kestävänsä metsätalouden harjoittamisen ja maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Metsätaloustollisen vuosikirjan 2013 mukaan Suomen 26,2 miljoonan hehtaarin metsätalousmaasta on 52 % yksityismetsänomistajien omistuksessa. Metsätalouden tulo- ja työllisyysvaikutukset voivat olla paikallisesti huomattavia. (Hänninen ym. 2007.) Yksityismetsien merkitys metsäteollisuuden puuhuollolle on suuri, koska teollisuuden käyttämästä kotimaisesta raakapuusta noin 80 prosenttia tulee yksityismetsistä (Härkönen 2013). Raakapuutilastossa ovat mukana myös kunnat ja seurakunnat, jotka omistavat noin 2 % metsäalasta.

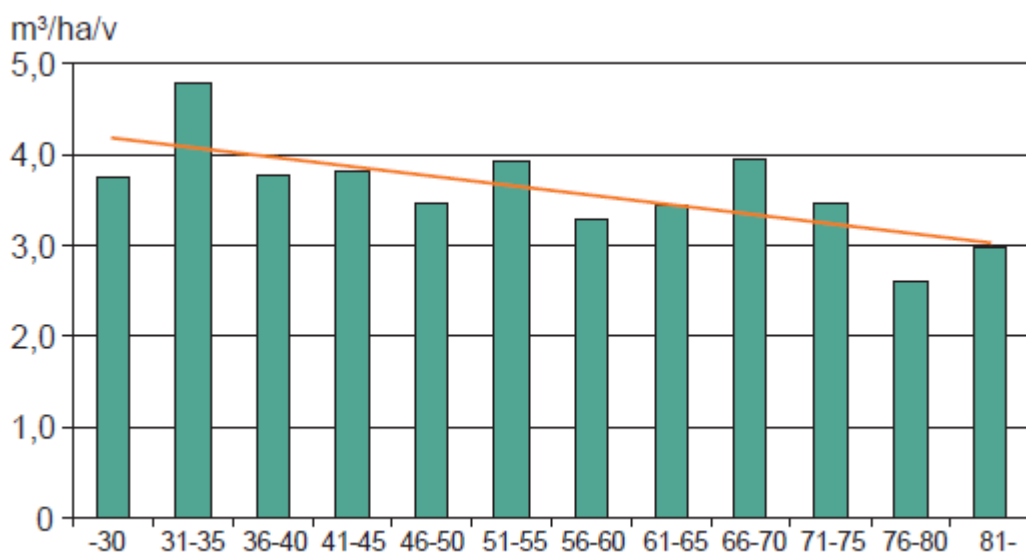
Tämän luvun tiedot perustuvat pääosin Metsäntutkimuslaitoksen työraporttiin Suomalainen metsänomistaja 2010 (Hänninen ym. 2011). Se on viimeisin kattava tutkimus metsänomistusrakenteesta, sen kehityshistoriasta ja tulevaisuuden näkymistä. Metsänomistajakunnan rakenteen muuttumisen keskeisinä tekijöinä ovat toimineet Suomen elinkeinorakenteen muuttuminen, maan sisäinen muuttoliike ja alueellisten kehityserojen lisääntyminen. Metsänomistajarakenteessa tämä kehitys on johtanut maanviljelijöiden osuuden pienenemiseen, muuttoon tilan ulkopuolelle ja kaupunkilaismetsänomistuksen lisääntymiseen. Metsänomistukselle on tyypillistä tilojen siirtyminen suvussa, perintönä, lahjana tai sukulaiskaupoilla. Vapaiden markkinoiden kautta vaihtaa omistajaa vain 15 % metsätiloista. Metsätilojen koolle on muodostunut kaksi kehitysuuntaa, tilojen pirstoutuminen ja suurien tilojen koon kasvu. Metsänomistusrakenteen kehitystä on kuvattu liitteessä 1.

Merkittävin muutos metsänomistuksessa on metsänomistajien ikääntyminen. Koko Suomen metsänomistajien keski-ikä on noussut viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana kuusi vuotta. Nyt metsänomistajien keski-ikä on 60 vuotta. Metsänomistajien ikäjakauma on myös huomattavan vino, koska 56 % metsänomistajista on täyttänyt 60 vuotta. Metsänomistajien ikääntymiseen on osaltaan vaikuttanut myös suurten ikä-

luokkien, vuosina 1945–1950 syntyneiden, metsänomistus, mikä on noin viidennes metsätiloista ja metsäpinta-alasta.

Ihmisten elinaika on pidentynyt. Metsätilojen omistajanvaihdokset tapahtuvat monesti perintönä tai luopujan ollessa hyvin iäkäs. Siten seuraava sukupolvi tulee metsänomistajaksi jopa eläkeiässä. Metsänomistajat ovat keskimäärin saman ikäisiä omistusmuodosta riippumatta. Keskimääräistä vanhemmat metsänomistajat ovat myös aktiivisia ostamaan metsätiloja. Eläkeiän kynnyksellä tapahtuville sukupolvenvaihdoksille on ollut suoranaista tarvetta vain maanviljelijä- metsänomistajilla, koska Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista määrittelee yli 68-vuotiaat ja maatalousyrittäjien vanhuuseläkettä saavat tukikelvottomiksi. Maanviljelijä- metsänomistajat ovat myös muita edullisemmassa asemassa sukupolvenvaihdoksissa sovellettavan perintö- ja lahjaverolain 55. §:n mukaisen huojennuksen ansiosta. Maanviljelijä- metsänomistajat ovat keskimäärin 10 vuotta muita metsänomistajia nuorempia.

Ikääntymisellä on vaikutusta metsänomistajien käyttäytymiseen. Elämänkaareen liittyvä kulutustarpeiden väheneminen ja sukupolvien välinen käyttäytymisero vaikuttavat puun myyntiin ja ostopalvelujen käyttöön. (Kuvio 1.) Ikääntymisen myötä vähenyvät puunmyynnin ohella myös taimikon- ja nuoren metsän hoitotyöt, mikä vaikuttaa oleellisesti tulevaisuuden hakkuumahdollisuuksiin.

KUVIO 1. Vuosina 2004–08 puun myyntimäärä (m³/ha/v) ja sen lineaarinen trendi metsänomistajien 5-vuotisikäluokittain (Hänninen ym. 2007)

Suuri osa metsänomistajista on muuttanut tilan ulkopuolelle asumaan. Yleisintä muutto on ollut tilan sijaintikunnan taajamaan. Puhtaiden metsätilojen sukupolvenvaihdoksissa on tyypillistä uuden metsänomistajasukupolven asuminen kaukana tilalta. Oma-toimisuus puukaupoissa ja metsänhoitotöissä vähenee kun välimatka asunnolta tilalle kasvaa. Taajamissa ja kaupungeissa asuvat myyvät puuta enemmän kuin maalla asuvat, monesti puun myynti tukeutuu metsänhoitoyhdistysten valtakirjakauppoihin.

Yksityismetsistä on suurin osa yksittäisten henkilöiden tai perheiden omistuksessa ja pienempi osuus kuolinpesien ja yhtymien omistuksessa. Lähes puolet metsistä on eläkeläisten omistuksessa. Kuolinpesiä ja yhtymiä on yhteensä yli neljännes, ja etämetsänomistajia on kolmannes metsänomistajista. Metsänomistajien suuri keski-ikä aiheuttaa omistajarakenteen nopean muuttumisen seuraavana vuosikymmenenä. Etämetsänomistajuus ja kuolinpesien osuus tulevat kasvamaan entisestään. Kuolinpesien ja yhtymien metsiä hoidetaan yksimielisin päätöksin (Laki eräistä yhteisomistussuhteista 4 §). Hallitsemattomat yhteisomistukset, ilman yhteishallintosopimuksia toimivat kuolinpesät ja yhtymät, voivat jäädä kokonaan toiminnallisen metsätalouden ulkopuolelle. Yksikin osakas voi halutessaan kieltää kaikki muut paitsi aivan välttämättömät toimenpiteet. Metsän merkitys tulon lähteenä pienenee etämetsänomistajille ja yhteisomistusten pienille osakkaille. Käytännössä tämä kehitys johtaa passiivisen metsätalouden lisääntymiseen. Metsiä hoidetaan ja hakataan entistä vähemmän.

2.2 Metsäohjelmat

Kansallisia metsäohjelmia on laadittu Rion ympäristökonferenssin periaatteiden mukaisesti vuodesta 1993 lähtien. Ohjelmien tavoitteena on metsien kestävän hoidon ja käytön edistäminen. KMO 2015 kattaa monipuolisesti eri tuotteiden ja palveluiden arvoketjut metsistä kuluttajille. Metsien eri käyttömuodoille on haettu tasapainoinen kokonaisuus kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. KMO 2015 uudistettiin vuonna 2011 vastaamaan metsäalan voimakasta toimintaympäristön ja metsäteollisuuden rakenteen muutosta. Uudistettu KMO nimettiin: ”Kansallinen metsäohjelma 2015, Metsäalasta biotalouden vastuullinen edelläkävijä” (Maa- ja metsätalousministeriö 2011).

Alueelliset metsäohjelmat täydentävät kansallista metsäohjelmaa. Etelä-Savon metsäohjelma on laadittu vuosille 2012–2015. Ohjelman tavoitteena on lisätä puun käyttöön ja metsiin perustuvaa liiketoimintaa, metsätalouden kannattavuutta sekä ympäristöhyötyjä hyödyntämällä suurimman kestävän metsien käytön mahdollisuudet.

Metsäohjelmissa on otettu huomioon myös metsätalouden kilpailukykyisistä toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Kansallisen metsäohjelman 2015 ja Etelä-Savon metsäohjelman 2012–2015 tavoitteina on parantaa yksityismetsätalouden kannattavuutta. Kannattavuuteen vaikuttavat oleellisesti puun hintataso ja myyntimäärät. Metsänomistaja voi parantaa metsätaloutensa kannattavuutta hakkuumahdollisuuksien hyödyntämisellä ja ajoissa tehdyillä metsänhoitotöillä. Metsänomistaja voi välillisesti hyötyä myös hyvästä hakkuiden ja hoitopalvelujen logistiikasta.

Keskeisinä keinoina metsänomistuksen kannattavuuden kohentamiseen ovat tilakoon ja – rakenteen kehittäminen. Keskimääräisen tilakoon tavoitteeksi vuodelle 2050 on asetettu 50 ha. Uudistettu KMO yhdistää yhteismetsäasiat metsien eri omistusmuotojen kehittämisen kokonaisuuteen. Yhteismetsiä ei mainita erikseen, mutta Havian (2011) haastatteleman Maa- ja metsätalousministeriön metsäneuvos Marja Kokkosen (2011) mukaan yhteismetsäomistuksen lisääminen kuuluu edelleen tilakoon ja -rakenteen kehittämisen keinovalikoimaan. Kehittämistoimenpiteet on kirjattu uudistettuun KMO:aan seuraavasti: *”Tulevalla hallituskaudella arvioidaan metsätilojen verotuskäytäntöjen muutoksen tarpeellisuus sekä kehitetään metsien eri omistusmuotoja ja uusjakokäytäntöä sekä neuvontaa. (MMM, VM, OM, Metla, Tapio, Maanmittauslaitos, metsäkeskukset, mhy:t, pankit)”*

Kansallisen metsäohjelman 2015 mukaan *”Merkittävä muutos metsänomistajakunnassa on odotettavissa, kun suurten ikäluokkien metsäomaisuus siirtyy seuraaville sukupolville vuoden 2025 jälkeen.”* Tämän uuden, kaupungeissa kasvaneen, metsänomistajasukupolven myötä muuttuvat metsänomistajien tarpeet ja perinteet. Aika voi olla valmis metsien hallitulle yhteisomistukselle, yhteismetsälle.

2.3 Metsätilarakenteen kehittämistoimenpiteet metsäkeskuksessa

Suomen Metsäkeskus on toteuttanut kansallisessa metsäohjelmassa ja alueellisissa metsäohjelmissa määritellyjä metsätilarakenteen kehittämiskeinoja. Yhtenä kehityssektorina on ollut alueellisten yhteismetsien muodostaminen. Yhteismetsäasiaa on viety eteenpäin monessa maakunnassa toteutettujen EU-hankkeiden avulla. Pohjanmaan yhteismetsähankkeissa metsien käytettävyyttä on parannettu myös tilusjärjestelyjen avulla. Hankkeissa tiedotetaan asioista yleisellä tasolla, ja tilanteen mukaan muodostetaan yhteismetsiä ja tehdään tilusjärjestelyjä.

Alueellisten yhteismetsien muodostaminen on kahden - kolmen vuoden prosessi. Alkususäyksenä voi olla paikallisten metsänomistajien kiinnostus yhteismetsän muodostamiseen. Aloite uudelle yhteismetsälle voi tulla myös yhteisöstä, joka tarjoaa metsiään uuden yhteismetsän alkupääomaksi. Metsäkeskuksen kokoamissa alueellisissa yhteismetsissä on yleensä ollut mukana jokin yhteisö, esim. kunta tai Metsähallitus.

Alueellisen yhteismetsän muodostaminen aloitetaan tiedotuksella, missä kerrotaan perusasiat tulevasta yhteismetsästä. Samalla selvitetään suunnitteilla olevan yhteismetsän kohdealueella metsää omistavien kiinnostus yhteismetsään liittymisestä. Selvitystyö on mahdollista metsäkeskuksen kattavan metsänomistajarekisterin avulla. Liittymisestä kiinnostuneille metsänomistajille tarjotaan mahdollisuus teettää tilastaan arvolaskelma, mikä määrittää tilan yhteismetsään liittämistä saatavat yhteismetsäosuudet. Metsänomistaja päättää yhteismetsään mukaan lähtemisestä arvolaskelmien perusteella ja allekirjoittaa yhteismetsän perustamissopimuksen.

Perustamissopimuksen tekemisen jälkeen haetaan yhteismetsän perustamistoimitusta maanmittauslaitokselta. Maanmittauslaitos tekee tarvittavat maastotyöt, mm. erottaa tulevaan yhteismetsään kuulumattomat palstan osat omiksi kiinteistöikseen ja pitää yhteismetsän perustamistoimituksen. Kun yhteismetsä on perustettu, niin metsäkeskus kutsuu koolle osakaskunnan ensimmäisen kokouksen. Ensimmäisessä kokouksessa yhteismetsän osakaskunta järjestäytyy ja päättää ohjesäännöstä. Metsäkeskus vahvistaa ohjesäännön, ja yhteismetsän toiminta voi alkaa.

Yhteisöosakkuus tuo lisävolyymia muodostettavan yhteismetsän toimintaan. Yhteismetsän metsäpinta-alan lisääntyminen tuo tullessaan myös logistiikkaetua ja hallinnon kulujen jakautumista suuremmalle toimintayksikölle. Yksityiselle, yhteismetsään liittymistä harkitsevalle metsänomistajalle, yhteisön mukana olo tuo luottamusta yhteismetsän toimintaan.

2.4 Yhteismetsä

Yhteismetsälain uudistus vuonna 2003 mahdollisti uusien yhteismetsien sopimusperustamisen ja metsätilojen tai niiden osien liittämisen yhteismetsään osuuksia vastaan. Metsänomistajilla on mahdollisuus muodostaa oma yhteismetsä. Yhteismetsässä päätökset tekee osakaskunta, joka koostuu yhteismetsän osakastilojen omistajista. Minimipinta-alaa ei ole laissa määritelty. Yhteismetsän muodostamistoimituksen kustannukset maksetaan valtion varoista. (Yhteismetsälaki 5 §; Kiinteistönmuodostamislaki 100 §.) Muodostettavat yhteismetsät voivat olla pieniäkin, perheiden ja sukujen omistamia yhteismetsiä. Yhteismetsien perustaminen on yksittäisten perinteisten metsätilojen koon kasvattamista vaikuttavampi keino, koska yhteen koottu suurikin tila voi ajan myötä pirstoutua takaisin pieniksi tiloiksi yhteismetsää helpommin. (Yhteismetsälaki 38 §.)

Oman yhteismetsän perustaminen ja hallinto vaativat metsänomistajilta huomattavaa viitseliäisyyttä ja asiaan perehtyneisyyttä. Uusia yhteismetsiä on tullut vuoden 2003 yhteismetsälain muutoksen jälkeen Etelä-Savoon vain 10 kpl. (Alkiomaa 2014.) Tällä muodostamisvolyymilla pienten uusien yhteismetsien vaikutus metsätalouden aktivoimiseen jää vähäiseksi. Metsätilojen muuttuminen yhteismetsiksi turvaa omalta osaltaan toiminnallisen metsänomistuksen, koska yhteismetsät toimivat metsäsuunnitelman mukaisesti. (Yhteismetsälaki 31 §.)

Aktiivisesti toimiva yhteismetsä voi laajentua ostamalla lisää metsää tai liittämällä uusia tiloja yhteismetsään osuuksia vastaan. Etelä-Savossa toimi vuoden 2014 alussa 22 yhteismetsää, joista 8 on laajentumishaluisia. (Havia 2011; Pajula 2013.) Osa näistä laajentumishaluisista yhteismetsistä toimii koko Etelä-Suomen alueella. Nämä suuralueella toimivat yhteismetsät ovat joko metsäyhtiöiden sopimusyhteismetsiä tai sijoittajien yhteismetsiä. Suurimmasta osasta Etelä-Savoa puuttuu vielä riippumaton,

säännöllisesti tuottoa jakava yhteismetsä, johon metsänomistajilla olisi mahdollisuus liittyä.

Suomen Metsäkeskus on auttanut alueellisten yhteismetsien perustamista eri alueyksiköissä toteutettavien, EU:n rahoittamien, hankkeiden avulla. Kauhavan, Kauhajoen ja Joroisten yhteismetsät on koottu pääosin toisilleen tuntemattomien metsänomistajien metsistä. Kauhavan ja Kauhajoen yhteismetsissä olivat perustajaosakkaina myös paikalliset kunnat. Joroisten yhteismetsän perustajaosakkaana oli Metsähallitus. Yksityiset perustajaosakkaat näissä yhteismetsissä olivat pääosin ostopalvelujen varassa olevia etämetsänomistajia ja eläkeläisiä.

Yhteismetsien verotusmenettely on vaihdellut viimeisen 10 vuoden aikana. Vuonna 2005 yhteismetsät jätettiin yhteisöverotuksen piiriin, minkä seurauksena puun myyntivero jäi 2 prosenttiyksikköä tavallisen yksityismetsänomistajan verotusta pienemmäksi. Vuoden 2012 alusta yhteismetsien verotuksessa on käytetty kiinteää 28 % verokantaa. Tavallista metsänomistajaa verotetaan vuoden 2015 alusta alkaen 2-5 prosenttiyksikköä korkeamman pääomaverokannan mukaan.

Yhteismetsien veroetu puhuttaa. Onko kevyempään verotuksen todellisia perusteita? Yhteismetsien merkitys puuntarjontaan ja metsätalouden kannattavuuteen voi jäädä oletettua vähäisemmäksi (Viitala & Leppänen 2014). Todellinen puuntarjonnan ja metsätalouden kannattavuuden lisäys voi olla mahdollista jos passiiviset ja paljon ostopalveluita käyttävät metsänomistajat liittävätsä yhteismetsään.

2.5 Kuntien metsäomaisuus

Lähes jokainen Suomen kunta omistaa metsää. Suomen kunnilla oli vuonna 2010 noin 428 000 hehtaaria metsiä. (Kuntaliitto 2014). Metsämaan omistus jakaantuu erisuuruisesti kuntien kesken. Kuntien metsien käyttö jakaantuu erilaisiin maankäyttöluokkiin, kuten esimerkiksi talousmetsiin ja erityismetsiin. Metsämaaksi luokiteltua metsää oli Suomen kunnilla, kuntayhtymillä ja maakunnilla vuonna 2010 yhteensä 361 000 hehtaaria. (Metsätilastollinen vuosikirja 2013.)

Kuntien ja kuntayhtymien metsätalouden toimintakate (toimintatulot – toimintamenot) oli vuonna 2010 keskimäärin 58 €/ha. Keskimmäisen kunnan metsätalouden toimintakate oli 77 €/ha. Kuntien metsätalouden toimintakate vaihteli -264 €/ha ja 1415 €/ha välillä (Tilastokeskus 2010.). Kuntien metsätalouden toimintakatteen vaihtelua selittää osaltaan metsän kasvun vaihtelu maan eri osissa. Suuren metsätalouden toimintakatteen kunnissa on taloutta tuettu metsän keskimääräistä tuottoa suuremmilla metsätuloilla. Pienimmät metsätalouden toimintakatteet ovat yleisiä suurille kaupungeille, missä puistometsät ja maan hankinta aiheuttavat huomattavat menot metsätalouden laskentayksikölle. Yksityismetsätalouden tulos oli samana vuonna keskimäärin 88 €/ha (Uotila 2011).

Kuntien taloustilanne on ollut kireä viime vuosina. Kehityksen suuntana on talouden heikkeneminen entisestään (Soosalu 2014). Yhtenä keinona talouden tasapainottamiseen on metsien myynti. Metsäomaisuus on kuntalaisille herkkä asia. Moni vaikeitakin aikoja nähnyt kuntalainen pitää metsäomaisuuden realisoimista kunnan rahojen haaskaamisena. Lähes poikkeuksetta on kunnan metsien myynti herättänyt keskustelua lehtien palstoilla ja kunnan päättävissä elimissä. (Liite 2).

Metsäomaisuuden realisoinnin sijaan kunnalla on mahdollisuus liittää metsätalouskäytössä olevat metsät alueella toimivaan, tai perustettavaan, yhteismetsään. Yhteismetsäosuuksien myynnillä kunta saa vastaavat tulot kuin metsätilojen myynnillä. Kuntien metsätilat voivat olla liian suuria paikallisten metsätalousyrittäjien ostettaviksi. Siten tilojen myynti ei välttämättä tue aluetaloutta ollenkaan. Pahimmassa tapauksessa ostaja on sijoittaja, joka jättää metsän oman onnensa nojaan.

Kunta saa tuottoja yhteismetsän jakamana voittona silloin kun se omistaa yhteismetsän osuuksia. Ongelmana kunnan metsien yhteismetsään liittämiseen on verotuksen kiristyminen. Kunta ei maksa alueellaan olevan metsätilan puunmyynnistä lainkaan veroa. Toisen kunnan alueelta, vuonna 2015, saadusta metsätulosta kunta maksaa 7,93 prosentin veron (Tuloverolaki 124 a §). Yhteismetsä maksaa toimintansa voitosta kiinteään 28 prosentin veron. Kokonaismenetyks on mainittua veroprosenttia pienempi, koska hallintakulut pienenevät, metsätalouden menot ovat verovähennykelpoisia ja yhteismetsä voi saada tukea metsänhoitoon (Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 2015, 4 §). Myös kunnan metsien hallinnointimenot pienenevät jos metsäta-

lous toimii yhteismetsän mukana. Asetelma muuttuu, jos kunta liittyy yhteismetsään tiloja, joilta ei ole saatavissa lähivuosina puunmyyntituloja. Menetettyä veroetua ei ole, jos ei ole puunmyyntimahdollisuutta. Yhteismetsä jakaa tuottoa osuuksien suhteessa, vaikka liitetty tila olisi vailla hakkuumahdollisuuksia. Maa- ja metsätalousministeriön asettama metsätilakoon ja rakenteen kehittämisen työryhmä esitti kunnan osuutta yhteismetsän tuloista verovapaaksi. Talouspoliittinen ministerivaliokunta hylkäsi esityksen (Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen 2011, 41).

2.6 Seurakuntien metsäomaisuus

Evankelis-luterilaiset seurakunnat ja seurakuntayhtymät omistivat vuonna 2012 n. 184 000 hehtaaria maata, josta metsätalousmaata oli noin 170 000 hehtaaria. Metsätalousmaata on noin 90 prosentilla seurakunnista. Yksittäisten seurakuntien omistama metsäpinta-ala vaihtelee muutamasta hehtaarista vajaaseen 5 000 hehtaariin. Keskimäärin seurakunnalla on noin 400 hehtaaria metsää. Suurimmat metsäomaisuudet ovat Itä- ja Pohjois-Suomen sekä Pohjanmaan seurakunnilla. (Kirkkohallitus 2012, 222–225.)

Seurakuntien taloudelle metsätulojen merkitys on keskimäärin yhden prosentin suurinen kaikista tuloista. Metsä toimii monelle seurakunnalle pankkina, jonka turvin se voi toteuttaa esimerkiksi rakennushankkeita. Nykyään metsätuloja käytetään myös toiminnan rahoittamiseen. Metsätalouden toimintakate (toimintatulot – toimintamenot) oli vuonna 2012 keskimäärin 99 €/ha. (Kirkkohallitus 2012, 163–165, 222.)

Seurakuntien talous on kiristynyt. Monet seurakunnat ovat myyneet kiinteää omaisuuttaan viime vuosina. Yleisimpinä myynnin kohteina ovat olleet tarpeettomiksi käyneet rakennetut kiinteistöt, kuten vanhat pappilat ja kaavoitetut rakennuspaikat. Seurakunnat ovat myyneet myös metsä- ja maatalousmaata. Vuonna 2012 metsä- ja maatalousmaan myyntejä oli 10 kpl. (Kirkkohallitus 2012b, 222.)

Seurakunnat maksavat vuonna 2015 saadusta metsätalouden tulosta 7,37 % veroa (Tuloverolaki 124 a §). Yhteismetsä maksaa toimintansa voitosta kiinteään 28 prosentin veron. Veroedun problematiikka mahdollisessa yhteismetsään liittymisessä on samankaltainen kuin kunnan liittyminen yhteismetsään. Kunta ja seurakunta ovat molemmat yleishyödyllisiä yhteisöjä. Kunnan kaikki asukkaat ovat kuntalaisia, mutta keskimää-

rin kolme neljästä suomalaisesta kuuluu ev.lut. seurakuntaan. (Kirkkohallitus 2012a, 7.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Metsänomistuksen merkitys ja kannattavuus Etelä-Savossa

Tämän opinnäytetyön tutkimuksellisen osan kohteena ovat Etelä-Savon kunnat ja seurakunnat. Kuntien ja seurakuntien metsätaloutta verrataan yksityiseen metsänomistukseen. Tutkittavan alueen yhteismetsistä ei ole tällä hetkellä olemassa vertailukelpoista aineistoa käytettävissä. Metsähallituksen ja metsäyhtiöiden metsät on jätetty tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Kun tässä opinnäytetyössä kerrotaan kunnista, niin sillä tarkoitetaan sekä kuntia että kaupunkeja. Seurakunnilla tarkoitetaan vain evankelis-luterilaisia seurakuntia.

Metsän omistamisen taloudellinen merkitys Etelä-Savon kunnille ja seurakunnille vaihtelee huomattavasti. Tätä tutkimusta varten selvitettiin keskeiset tunnusluvut kunnittain ja seurakunnittain. Kunnista oli saatavilla vuoden 2010 tilastot, mitkä sisälsivät pinta-alan ja metsätalouden tulot ja menot. Seurakuntien metsätilastot saatiin käyttöön Kirkkohallitukselta. Seurakuntien tilastot käsittävät kymmenen vuoden ajanjakson vuodesta 2003 vuoteen 2012. Sekä kuntien että seurakuntien tilastoista on luettavissa metsäpinta-alan lisäksi metsätalouden toimintakate, euroa hehtaarilta, jota voidaan verrata yksityisen metsänomistajan toimintakatteeseen.

3.1.1 Yksityismetsänomistus Etelä-Savossa

Etelä-Savossa on yli neljä hehtaaria omistavia yksityisiä metsänomistajia 23 212 ja metsätilan keskimääräinen koko on 32 ha. Valtakunnallisessa vertailussa eteläsavolaiset metsänomistajat ovat saaneet eniten neuvontaa ja koulutusta. Voimassa olevien metsäsuunnitelmien osuus on suurin. (Hänninen ym. 2011).

Eteläsavolaiset metsänomistajat ovat keskimäärin kaksi vuotta vanhempia kuin koko Suomen metsänomistajat. Puolet Etelä-Savon metsänomistajista on eläkkeellä. Lahja-

ja perintötilan saantotapana ovat yleisempiä kuin muualla Suomessa. Siten kuolinpesiä muodostuu keskimääräistä useammin. Tilan ulkopuolella asuminen on myös yleisempää kuin muun Suomen metsänomistajilla.

Eteläsavolaiset ovat myös maan aktiivisimpia puun myyjiä. Vuosina 2004-2013 kertyi Etelä-Savon yksityismetsistä kantorahatuloja keskimäärin 178 milj. euroa vuodessa. Yksityismetsien liike-tulos verojen jälkeen oli samalla ajanjaksolla 155 euroa hehtaarilta. (Uotila 2014.) Etelä-Savon metsätalous työllistää runsaat 4 000 henkilöä.

3.1.2 Etelä-Savon kunnat

Etelä-Savossa oli tätä tutkimusta tehtäessä 11 kuntaa: Enonkoski, Heinävesi, Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala, Rantasalmi, Sulkava sekä 3 kaupunkia: Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki. Vuonna 2010 oli Etelä-Savon kunnilla yhteensä noin 31 500 hehtaaria metsää.

TAULUKKO 1. Etelä-Savon kuntien metsien tunnuslukuja vuodelta 2010 (Tilastokeskus 2010)

Kunta	Metsää, ha	Tulot, 1000 €	Menot, 1000 €	Kate, 1000 €	Kate €/ ha	Menot % tuloista
Enonkoski	987	21	42	-21	-21	200
Heinävesi	2561	525	108	417	163	21
Hirvensalmi	562	43	32	11	20	74
Joroinen	1417	560	132	428	302	24
Juva	2046	311	65	246	120	21
Kangasniemi	1215	258	80	178	147	31
Mikkeli	6707	1955	1646	309	46	84
Mäntyharju	1716	267	125	142	83	47
Pertunmaa	720	152	38	114	158	25
Pieksämäki	4784	658	1738	-1080	-226	264
Puumala	845	89	23	66	78	26
Rantasalmi	1752	371	107	264	151	29
Savonlinna	5289	1255	419	836	158	33
Sulkava	889	105	74	31	35	70
Yhteensä	31490	6570	4629	1941	62	70
Keskimäärin	2249	469	331	139	62	70

Metsätalouden tulot ja menot vaihtelivat paljon eri kuntien välillä. Vuosittainen vaihtelu on myös suurta. Tilastollista vaihtelua lisäävät vielä kirjanpidon kirjausten eroavaisuudet (Aalto 2014). Etelä-Savon kuntien metsien keskeiset tunnusluvut on esitetty taulukossa 1. Kuntaliitokset on huomioitu taulukon arvoihin.

Osa Etelä-Savon kunnista on myynyt metsäomaisuuttaan viimeisten vuosien aikana. Metsien myymisen ohella on ollut monenlaisia kaavailuja metsien säätioittämiseksi ja yhteismetsien muodostamiseksi. Monesti näiden suunnitelmien takana on ollut taloudellisen tilanteen parantamisen lisäksi pelko oman kunnan metsien päätyemisestä ison, tulevan mahdollisen liitoskunnan omistukseen.

3.1.3 Etelä-Savon seurakunnat

Etelä-Savossa on 13 evankelis-luterilaista seurakuntaa: Heinäveden, Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Rantasalmen, Savonlinnan ja Sulkavan seurakunnat. Tässä luvussa tarkastellaan näiden seurakuntien metsäomaisuutta sekä metsätalouden tuloja ja menoja vuosien 2003 ja 2012 välillä. Laskelmien tiedot vastaavat nykyistä seurakuntarakennetta. Liitosseurakuntien tiedot on yhdistetty olemassa oleviin seurakuntiin. (Kontio 2014.)

Etelä-Savon Seurakuntien metsäomaisuus vaihtelee noin sadasta hehtaarista yli kolmeen tuhanteen hehtaariin. Pienimmät metsäomaisuudet ovat yleensä pienillä itsenäisillä seurakunnilla. Eniten metsää on seurakuntien yhdistymisestä muodostuneilla suurilla seurakunnilla. Monen seurakunnan metsäpinta-ala on lisääntynyt. Pinta-alan lisäykset ovat tulleet lisätiloja ostamalla, kiinteistövaihdoilla ja testamenttien myötä. Kahden seurakunnan metsäpinta-ala on pienentynyt tarkastelujakson aikana.

Metsätulot eri seurakuntien välillä vaihtelevat huomattavasti. Pienen metsäpinta-alan omistavilla seurakunnilla on vuosittaista vaihtelua metsätuloissa enemmän kuin paljon metsää omistavilla. Puun hinta vaikuttaa myös sen myyntiin. Osa paljon metsää omistavista seurakunnista myy säännöllisesti ja tasaisesti puuta.

Metsätalouden keskimääräiset hehtaari tuotot vaihtelevat kymmenen vuoden tarkastelujaksolla huomattavasti eri seurakuntien välillä. Terminen kasvukausi on ilmatieteen laitoksen mukaan koko tarkastelualueella suurin piirtein sama, noin 170 vrk. Osa seurakunnittaisesta vaihtelusta selittyy erilaisilla maan tuottokyvyillä ja puuston rakenteella. Vuosittaiseen hehtaari tuottoon vaikuttavat eniten puun myyntimäärät ja -hinnat. Etelä-Savon seurakuntien metsien keskeiset tunnusluvut on esitetty taulukossa 2.

Metsätalouden hehtaari kohtainen toimintakate kertoo, kuinka paljon rahaa jää kulujen jälkeen jäljelle. Toimintakatteet vaihtelevat huomattavasti eri seurakuntien välillä. Osa toimintakatteiden vaihtelusta selittyy erilaisilla kustannusrakenteilla. Jotkut seurakunnat ostavat kaiken metsäpalvelun, milloin se kirjautuu metsätalouden menoksi. Joissakin seurakunnissa luottamushenkilöstö tekee osan töistä lähes talkoilla, mikä ei rasita seurakunnan taloutta. On myös seurakuntia, joissa talouspäällikkö hoitaa myös metsätalouden muun työnsä ohessa ja osa metsätalouden kuluista kirjautuu palkkakustannuksiin.

TAULUKKO 2. Etelä-Savon seurakuntien metsien tunnuslukuja aikavälillä 2003 – 2012 (Kontio 2014)

Seurakunta	Metsää vuonna 2012 ha	Muutos vuodesta 2003	Tulot 1000€ / vuosi	Menot 1000 € / vuosi	Toimintakate 1000 € / vuosi	Kate €/ha / vuosi	Menot tuloista %
Heinäveden srk.	406	-4	31	8	22	54	29
Hirvensalmen srk.	533	102	61	7	53	109	13
Joroisten srk.	821	76	116	19	96	123	17
Juvan srk.	2182	91	241	25	215	101	11
Kangasniemen srk.	2057	95	214	27	187	93	13
Mikkelin srky.	2392	-96	507	90	414	169	18
Mäntyharjun srk.	1367	122	191	29	161	123	16
Pertunmaan srk.	127	0	19	2	17	133	12
Pieksämäen srky.	1904	23	251	83	167	88	33
Puumalan srk.	1685	65	198	33	164	99	17
Rantasalmen srk.	369	18	65	13	51	141	21
Savonlinnan srky.	3088	174	570	135	430	143	25
Sulkavan srk.	907	13	128	18	108	120	15
Yhteensä	17838	679	2592	489	2085	115	29
Keskimäärin	1372	52	199	38	160	115	29

3.2 Kysely kuntien ja seurakuntien päättäjille

Tämän opinnäytetyön empiirinen osa toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kohderyhmänä ovat Etelä-Savon kuntien ja seurakuntien keskeiset päättäjät, jotka toimivat asemansa tai virkansa puolesta aktiivisesti yhteisönsä päätöksenteossa. Päättäjiltä kysyttiin heidän edustamansa yhteisön metsänomistukseen ja yhteismetsään liittyviä asioita. Tutkimukseen liittyvä kysely tehtiin vuoden 2014 keväällä. Seurakuntien luottamushenkilöt ovat olleet tehtävässään vähintään syksystä 2010 lähtien ja kuntien luottamushenkilöt vähintään syksystä 2012 lähtien. Tutkimustulokset kuvaavat kyselyn ajankohdan tilannetta kunnissa ja seurakunnissa.

3.2.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin tiivis näyte kuntien ja seurakuntien talouden ytimestä. Valintaperusteena oli tietty virka tai asema. Kunnan päättäjistä kysely lähetettiin kunnanjohtajille, elinkeinoasiamiehille, hallituksen puheenjohtajille ja valtuuston puheenjohtajille. Joissakin kunnissa tehtäviä oli jaettu siten, että metsistä vastaava henkilö voi toimia muillakin nimikkeillä kuin elinkeinoasiamies. Seurakunnista kysely tehtiin kirkkoherroille, talouspäälliköille, kirkkovaltuuston puheenjohtajille ja kirkkoneuvoston varapuheenjohtajille (Kirkkoneuvoston puheenjohtajina toimivat kirkkoherrat ovat mukana kyselyssä virkansa perusteella).

Kyselyn alussa oli taustatietojen määrittelyosio, missä vastaaja kertoi kyselyyn liittyvät perustiedot itsestään. Kunnissa ja seurakunnissa on kummassakin 4, yhteensä 8, eri asemassa tai virassa olevaa vastaajatyyppeä. Henkilömäärä voi olla pienempi, mikäli vastaaja edusti yhtä useampaa asemaa yhteisöissä. Tämä ei ollut ongelma, koska kyselyn taustatiedot kertovat vastaajan roolin kyseisellä vastaamiskerralla. Sama vastaaja voi siten vastata kyselyyn esim. kirkkoherrana ja kunnanvaltuuston puheenjohtajana.

3.2.2 Kyselylomake

Osassa kysymyksiä olivat valmiit vastausvaihtoehdot, mistä vastaaja valitsi sopivimman. Nämä kysymykset olivat valmiita tutkittaviksi kvantitatiivisesti tilastollisin menetelmin. Joukossa oli myös avoimia kysymyksiä, joihin haettiin vastausta. Avoimet

kysymykset olivat tarpeen, koska niillä kerättiin tietoa vastaajille melko uudesta aiheesta. Avoimet kysymykset toivat asiasta esille myös ennalta odottamattomia näkökulmia. (Heikkilä 2008, 49.)

Kysely testattiin kahdella todellisella vastaajalla etukäteen. Näin pyrittiin selvittämään, että kysymykset olivat vastaajille hyvin ymmärrettäviä. Väärinymmärretyt vastaukset saattavat johtaa virheellisiin tulkintoihin tutkimuksen analysoinnissa. (Tähtinen ym. 2011, 22).

Kysely toteutettiin Webropol-kyselytyökalulla, koska kaikilla kyselyn kohdehenkilöistä oli käytössään sähköposti. Kyselyn kohdehenkilöiden nimet olivat saatavilla Internetissä. Kuntien ja seurakuntien viranhaltijoiden sähköpostiosoitteet olivat myös Internet-sivuilla. Osa luottamushenkilöiden sähköpostiosoitteista oli myös suoraan saatavilla. Loput sähköpostiosoitteista saatiin soittamalla ko. yhteisöjen viranhaltijoille, lähinnä seurakuntien talouspäälliköille.

Kyselyn Webropol-linkki lähetettiin vastaajille sähköpostilla saateen kera (liite 3). Vastausaikaa oli 10 päivää. Yksi kyselyn kohteista ilmoitti, että metsäasiat kuuluvat toiselle henkilölle hänen yhteisössään. Tällöin kyselylinkki lähetettiin myös ilmoitetulle henkilölle. Kolme päivää ennen määräajan umpeutumista lähetettiin muistutusviesti kyselystä.

3.2.3 Analyysimenetelmät

Webropol- kyselytyökalu tuotti Microsoft Excel 2010- taulukkomatriisitiedoston, joka oli siirrettävissä IBM SPSS Statistics 21 -ohjelmaan tilastollista analyysiä varten.

Analysointivaiheessa aineistoa käsitettiin SPSS Statistics 21 -ohjelmalla. Aineiston analysoinnissa tutkittiin yhden muuttujan tarkastelun lisäksi myös samanaikaisesti useita muuttujia ja niiden välisiä riippuvaisuuksia ja poikkeavuuksia. (Heikkilä 2008, 183).

Aineiston analyysissä tehtiin vertailuja vastaajien taustatietojen pohjalta. Osa taustatiedoista luokiteltiin analysointia varten. Vastaajat asetettiin kolmeen eri ikäluokkaan,

50 vuotta ja alle, 51–65 vuotta ja yli 65 vuotta, joka edusti pelkästään luottamushenkilöitä. Vastajat luokiteltiin myös virkaiän perusteella, 5 vuotta ja alle, 6–10 vuotta, 11–20 vuotta ja yli 20 vuotta. Vastaajien edustaman yhteisön pinta-alaluokiksi muodostettiin alle 500 ha, 501–1 000 ha, 1 001–2 000 ja yli 2 000 ha. Taustatiedoista tehtiin myös yhdistelyjä, kuntien ja seurakuntien edustajien vastaukset koottiin omiin ryhmiinsä. Vastaavalla tavalla koottiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden vastaukset tuomaan esiin kummankin ryhmän näkemyksen.

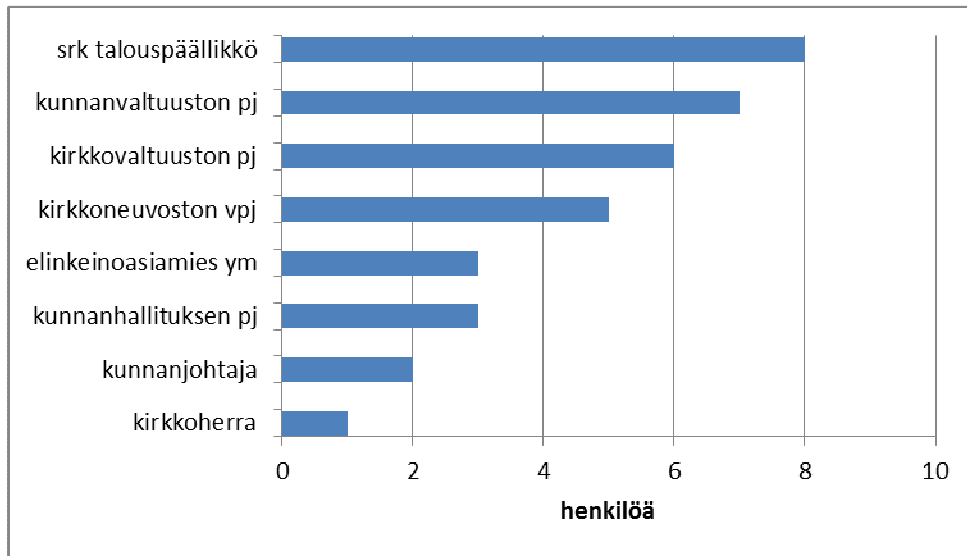
3.2.4 Tutkimuksen peittävyys ja luotettavuus

Tutkimukseen valittiin harkittu näyte kuntien ja seurakuntien päättäjistä. Metsäasioiden käytännön järjestelyt ovat keskittyneet tietyille viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Mikäli tutkimuksen kohteeksi olisi valittu myös kaikki kuntien ja seurakuntien luottamushenkilöt, niin tutkimus olisi pitänyt tehdä otantatutkimuksena. Otanta olisi voinut heikentää rehabiliteetin lisäksi myös tutkimuksen validiteettia, koska vastaajiksi olisi voinut valikoitua tietyllä tapaa kysytyyn asiaan suhtautuvia tai muuten aktiivisempia henkilöitä. (Heikkilä 2008, 186–187.)

Tutkittava näyte kuntien ja seurakuntien päättäjistä oli 107 henkilön suuruinen, 56 henkilöä kunnista, ja 51 henkilöä seurakunnista. Miehiä oli 69 ja naisia 38. Tutkimuksessa olivat mukana kaikki näytteen henkilöt. Näin pyrittiin tuloksiin, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Tutkimuksen rehabiliteetti lisääntyy. (Heikkilä 2008, 187.)

Kysymykset laadittiin mahdollisimman helposti ymmärrettäviksi. Helposti vastattavilla ja ymmärrettävillä kysymyksillä mitataan sitä, mitä on tarkoitus mitata. Tutkimuksesta tulee näin validi. (Heikkilä 2008, 186.)

Kysely lähetettiin 107 henkilölle. Vastauksia tuli yhteensä 35kpl. Vastaajista oli miehiä 23 ja naisia 12. Kuntien päättäjiä oli vastaajista 15 ja seurakuntien päättäjiä 20. Eniten vastauksia tuli seurakuntien talouspäälliköiltä ja vähiten kirkkoherroilta. Kuntien päättäjiltä vastauksia tuli eniten kunnanvaltuuston puheenjohtajilta ja vähiten kunnanjohtajilta. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Vastausaktiivisuus tehtävittäin

Nuorin vastaaja oli 27-vuotias, vanhin 75-vuotias. Vastaajien keski-ikä oli 56 vuotta. Myös keskimääräinen vastaaja oli 56-vuotias. Vastaajat olivat toimineet virassaan keskimäärin 12 vuotta. Vastaajien virkaiät vaihtelivat yhdestä vuodesta 38 vuoteen.

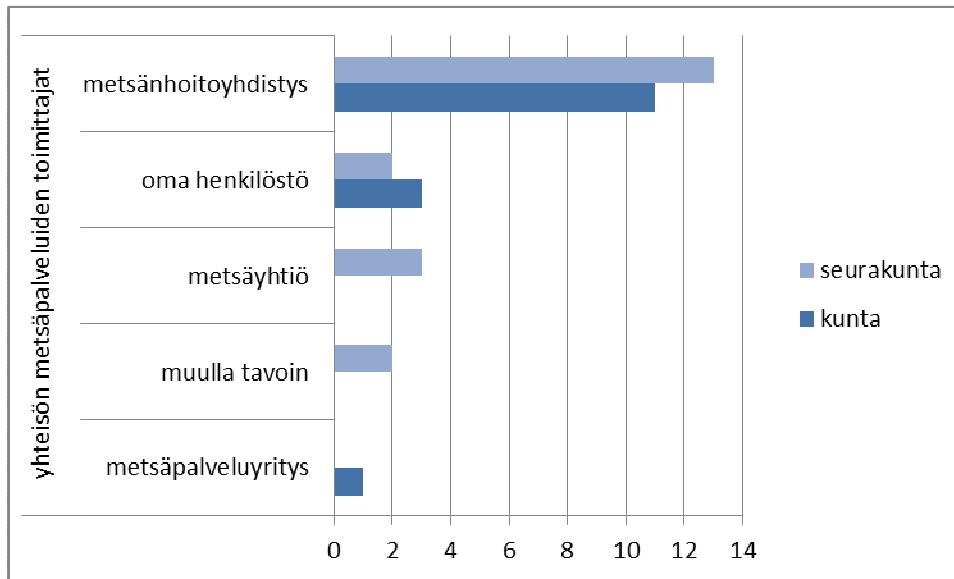
Kyselyn vastausprosentti oli 33. Tulokset ovat antavat luotettavan käsityksen vastaajien näkemyksestä kysytyyn asiaan ja niistä voidaan tehdä johtopäätöksiä. Tilastollista merkittävyyttä tuloksilla ei ole.

4 TULOKSET

4.1 Kunnan/seurakunnan metsänomistus ja sen hallinnan järjestelyt

Yhteisöjen metsänomistus vaihteli 100 - 4000 hehtaarin välillä. Keskimääräinen metsänomistus oli 1 429 ha. Mediaanivastaus oli 1 000 ha, puolet vastaajista edusti alle 1000 ha metsäomaisuutta.

Yhteisöjen metsäomaisuuden hoito oli järjestetty suurimmaksi osaksi metsänhoitoyhdistysten avulla. Omaa henkilöstöä oli hoitamassa metsäasioita vain yli 1 000 ha omistavissa yhteisöissä. (Kuvio 3).

Kuvio 3. Metsäpalveluiden toimittajat

4.2 Metsien tunteminen, kustannustehokkuus ja merkitys yhteisölle

Kyselyssä selvitettiin päättäjien käsitystä edustamansa organisaation metsien tuntemisesta. Tarkastelun kohteena oli myös metsäpalveluiden kilpailuttaminen, metsien taloudellinen merkitys sekä metsäomaisuuden myynnin ja hankinnan näkymät.

Miehet kokivat tuntevansa yhteisön metsät hieman paremmin kuin naiset. Miesten mielestä myös metsien hallinnointi oli järjestetty kustannustehokkaammin kuin naisten mielestä. Naisten mielestä yhteisö on myynyt metsätiloja rahan tarpeeseen useammin kuin miesten mielestä. Miehet olivat naisia valmiimpia ostamaan metsätiloja tai yhteismetsäosuuksia.

Kun tarkastellaan vastaajien ikää ja metsätilojen myyntiä, niin alle 50-vuotiaat olivat selkeimmin sen kannalla, että metsätiloja on myyty rahan tarpeeseen, ja niitä pitää edelleenkin myydä. Vastaajien iän kasvaessa kiinnostus metsätilojen ostoon kasvoi. Yhteismetsäosuuksien oston kiinnostus oli taas suurinta alle 50 vuotta vanhoilla vastaajilla.

Virkaiältään nuorimmat, alle 5 vuotta tehtävässään olleet, kokivat, että yhteisö on myynyt ja sen pitää edelleenkin myydä metsätiloja rahan tarpeeseen. Virkaiältään tätä vanhemmat olivat valmiimpia ostamaan lisää metsää

Kuntien ja seurakuntien välisessä tarkastelussa huomattiin, että kunnat olivat myyneet, ja joutuvat jatkossakin myymään, metsätiloja rahan tarpeeseen enemmän kuin seurakunnat. Seurakunnat olivat myös kiinnostuneempia metsän ostosta kuin kunnat. Kunnat olivat taas kiinnostuneempia yhteismetsäosuuksien ostamisesta kuin seurakunnat.

Virkamiehet kokivat, että metsiä on myyty rahan tarpeeseen enemmän kuin luottamushenkilöt. Luottamushenkilöt olivat taas valmiimpia ostamaan lisää metsää kuin viranhaltijat. Virkamiehet kokivat kilpailuttamisen olevan paremmin hoidettu kuin luottamushenkilöt.

Metsien tunteminen ja taloudellinen merkitys kasvoivat metsäpinta-alan myötä. Alle 500 ha:n metsäomistusten metsänhoitotöiden ja metsäsuunnitelmien teon kilpailuttaminen oli heikoiten hoidettu.

Tarkasteltaessa metsätilojen myyntiä ja yhteisön omistamaa pinta-alaa, olivat alle 500 ha omistavat yhteisöt myyneet metsätiloja rahan tarpeeseen. Tulevaisuuden myyntitarpeet olivat myös suurimmat alle 500 hehtaaria omistavilla yhteisöillä. Metsätilojen osto kiinnosti vähiten yli 2 000 hehtaaria omistavia yhteisöjä.

Vapaisissa kommentteissa metsänomistus koettiin myönteiseksi ja hyvin järjestetyksi. Uusiakin omistusmuotoja oli pohdittu, kuten seuraavassa, ”*Kunnassa on tehty valtuustoaloite metsien säätiöittämiseksi tai yhteismetsän perustamiseksi. Kumpikaan aloite ei saane myönteistä päätöstä. Asia vielä kesken.*”

4.3 Metsätalous kunnan/seurakunnan toiminta-alueella

Tutkimuksessa selvitettiin metsätalouden merkitystä yhteisöjen toiminta-alueella. Metsätaloudella koettiin olevan suuri merkitys alueen taloudelle. Miehet kokivat metsätalouden merkityksen hieman suuremmaksi kuin naiset. Miesten mielestä alueella oli myös enemmän käyttämättömiä hakkuumahdollisuuksia kuin naisten mielestä. Tekemättömiä hoitotöitä taas oli naisten mielestä enemmän kuin miesten mielestä. Metsätalouden merkityksen ei koettu vähentyneen viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.

Metsätilojen pirstoutumisen koettiin vähentävän yksityismetsistä tulevia verotuloja. Metsätalouden ja sen kerrannaisvaikutusten tuomalla verokertymällä koettiin olevan suuri merkitys alueen taloudelle. Miehet kokivat alueellisen yhteismetsän aktivoivan alueellista metsätaloutta enemmän kuin naiset.

Kun verrataan metsätalouden alueellista merkitystä erikseen kunnan ja seurakunnan edustajien näkökulmista, niin huomataan, että kuntien edustajat pitivät metsätalouden merkitystä ja mahdollisuuksia suurempana kuin seurakuntien edustajat. Kuntien edustajien mielestä metsätaloutta pitäisi myös aktivoida enemmän kuin seurakuntien edustajien mielestä. Yhteismetsien mahdollisuus aktivoida paikallista metsätaloutta oli kuntien edustajien mielestä hieman suurempi kuin seurakuntien edustajien.

Alueellisen metsätalouden merkityksen tarkastelussa ei ollut suurta eroa virkamiesten ja luottamushenkilöiden välillä. Vastaukset olivat hyvin samankaltaiset myös vastaajien iän ja virkaiän suhteen tehdyssä vertailussa. Alueellisen yhteismetsän tuomaan metsätalouden aktivointiin luotettiin yleensä hyvin. Alle 50 vuotta vanhat ja alle 5 vuotta tehtävissään olleet uskoivat vähiten yhteismetsän tuomaan aktivointiin.

Alueellisen metsätalouden merkitystä tarkasteltiin myös yhteisön omistaman metsäpinta-alan suhteessa. Metsätalouden merkitys koettiin yleisesti suureksi. Käyttämättömiä hakkuumahdollisuuksia ja tekemättömiä hoitotöitä koettiin olevan yhtä paljon omistuspinta-alasta riippumatta. Alle 1000 hehtaaria omistavat yhteisöt kokivat metsätalouden merkityksen vähentyneen enemmän viimeisen 20 vuoden aikana kuin yli 1000 hehtaaria omistavat yhteisöt. Yli 500 hehtaaria omistavien yhteisöjen edustajat olivat useammin kuin alle 500 hehtaaria omistavat sitä mieltä, että metsätalous voisi työllistää nykyistä enemmän. Alle 500 hehtaaria omistavat yhteisöt kokivat alueellisen yhteismetsän aktivoivan alueen metsätaloutta enemmän kuin suurempia metsäomaisuuksia omistavat yhteisöt.

4.4 Kunnan/seurakunnan osallistuminen mahdolliseen paikalliseen yhteismetsään

Tutkimuksessa selvitettiin yhteisön osallistumista paikalliseen yhteismetsään. Ensimmäisenä kysyttiin, tulisiko yhteisön olla mukana alueellisen yhteismetsän päätöksenteossa. Miesten mielestä yhteisön tulisi olla päättämässä yhteismetsän asioista ja naisten mielestä yhteisön ei tulisi päättää yhteismetsän asioista. Kuntien ja seurakuntien edustajilla, eikä virkamies-, luottamusmiesasemalla ollut eroja kiinnostuksessa yhteismetsien asioista päättämiseen. Vastaajista yli 50 vuotta vanhojen mielestä yhteisön tulisi olla mukana päättämässä yhteismetsän asioista. Yhteisöjen metsäpinta-alan kasvassa kiinnostus yhteismetsän asioista päättämiseen väheni.

Tutkimuksessa oli väittämä, että yhteismetsään liittyminen keventää yhteisön hallintokuluja. Miesten mielestä hallintokulut vähenevät yhteismetsään liittymisen myötä useammin kuin naisten mielestä. Kuntien päättäjät kokivat yhteismetsään liittymisen pienentävän hallintokuluja useammin kuin seurakuntien päättäjät. Viranhaltijoiden mielestä hallintokulut eivät pienentyneet yhtä usein kuin luottamusmiesten mielestä. Alle 50-vuotiaat olivat eniten sitä mieltä, että yhteisön hallintokulut eivät pienene yhteismetsään liittymisen myötä. Pinta-alan kanssa verratessa alle 1 000 ha omistavien yhteisöjen edustajien mielestä hallintokulut pienenevät ja yli 1 000 ha omistavien mielestä hallintokulut eivät pienene.

Väittämän ”Yhteismetsä maksaa veroa enemmän kuin kunta tai seurakunta” kanssa oli miehet, kuntien päättäjät ja viranhaltijat enemmän samaa mieltä kuin naiset, seurakuntien päättäjät ja luottamushenkilöt. Vastaajien iällä ei ollut merkitystä. Virkaiältään vanhimmat, yli 20 vuotta tehtävissään olleet, olivat asiasta väittämän kanssa yhtä mieltä. Metsänomistukseen verrattuna 1 000–2 000 ha omistavien yhteisöjen edustajat olivat useimmiten eri mieltä asiasta väittämän kanssa.

Tutkimuksessa selvitettiin vastaajien mielipidettä väittämään, ”yhteisön osallistuminen alueelliseen yhteismetsään laskee yksityismetsänomistajien kynnystä liittyä yhteismetsän osakkaaksi”. Miehet ja luottamushenkilöt olivat useammin yhtä mieltä väittämän kanssa kuin naiset ja virkamiehet. Muutoin vastauksissa ei ollut eroja.

Tutkimuksessa väitettiin, että ”toimiva yhteismetsä voi aktivoida alueellista metsätaloutta niin paljon, että lisääntyvä verotulo ja yhteisön hallintokulujen keventyminen tekevät yhteismetsään liittymisen taloudellisesti kannattavaksi”. Väittämän kanssa oltiin keskimäärin jokseenkin eri mieltä. Luottamushenkilöt olivat virkamiehiä useammin yhtä mieltä väittämän kanssa. Yhtä mieltä oleminen kasvoi vastaajien iän myötä. Pinta-alaluokassa 501–1 000 oltiin useimmin yhtä mieltä väittämän kanssa.

”Kaikki yhteisön metsätalouksikäytössä olevat metsät voisi liittää alueelliseen yhteismetsään” – väittämän kanssa olivat miehet keskimäärin jokseenkin eri mieltä ja naiset keskimäärin eri mieltä. Kuntien päättäjät olivat hieman myönteisempiä kuin seurakuntien päättäjät ja luottamushenkilöt olivat selkeästi myönteisempiä kuin viranhaltijat. Vastaajien iällä ja virkaiällä ei ollut merkitystä.

Pinta-alaluokittain vertailtuna olivat alle 500 ha omistavien yhteisöjen edustajat jokseenkin samaa mieltä väittämän, ”Kaikki yhteisön metsätalouksikäytössä olevat metsät voisi liittää alueelliseen yhteismetsään”, kanssa. Pinta-alan kasvaessa tahto liittää kaikki metsät yhteismetsään väheni. Yli 2 000 ha omistajat olivat väittämän kanssa eri mieltä.

Vapaissa kommentteissa kerrotaan suoraan yhteisön mahdollisuuksista olla mukana yhteismetsän osakkaana. Kaikki kommentit ovat seuraavassa luettelossa.

- Yhteismetsässä verolle meno saattaa vähentää kunnan metsistä saamaa tuloa. Samoin ei ole tietoa hallintokuluista.
- Ei ottanut tuulta yhteismetsän perustaminen. Kaikenlaisia salaliittoja ja puhallusteorioita esitettiin ja hanke kariutui.
- Seurakunnan metsäomistus on varsin mittava ja metsien hoito ja hallinto on ratkaistu tehokkaalla tavalla. Joitakin erillään kaukana olevia tiloja voisi jatkossa yhdistää yhteismetsään.
- Kuntamme ei anna metsäomaisuutta yhteismetsään
- en ole perehtynyt riittävästi asiaan ottaakseni kantaa.
- voisi olla hyvä asia on puhuttu mutta asia ei ole vielä tarpeeksi ajankohtainen
- Ei ole seurakunnassamme minkäänlaista kiinnostusta.

- Asiasta on tehty aloite, joka ei saanut kannatusta

4.5 Yhteismetsä metsänomistusmuotona

Tutkimuksessa selvitettiin vastaajien käsitystä yhteismetsästä metsänomistusmuotona. Miehet olivat jokseenkin samaa mieltä väittämien, yhteismetsä on minulle tuttu asia, yhteismetsä on toimiva metsänomistusmuoto ja yhteismetsä on tulevaisuudessa merkittävä metsänomistusmuoto, kanssa. Naiset eivät tunteneet yhteismetsää yhtä hyvin, myös käsitys yhteismetsän toimivuudesta metsänomistusmuotona ja sen merkittävyydestä tulevaisuudessa oli naisilla kielteisempi kuin miehillä. Sekä naiset, että miehet kokivat tarvitsevansa lisätietoa yhteismetsistä, jotta he voisivat tehdä yhteismetsään liittyviä päätöksiä. Lisätiedon tarve oli hieman suurempi naisilla kuin miehillä. Luottamushenkilöstöllä oli lisätiedon tarvetta selkeästi enemmän kuin vastaajilla itsellään sekä naisten että miesten mielestä.

Vertailtaessa yhteismetsäasioiden tuntemista kuntien ja seurakuntien välillä havaittiin, että kuntien päättäjät tunsivat yhteismetsät paremmin kuin seurakuntien päättäjät. Kuntien päättäjät olivat keskimäärin enemmän kuin jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Yhteismetsä on minulle tuttu asia” kanssa. Seurakuntien päättäjien vastausten keskiarvo oli vastausasteikon puolella välissä. Kuntien päättäjät kokivat yhteismetsän myös toimivammaksi kuin seurakuntien päättäjät. Seurakuntien päättäjät kokivat tarvitsevansa enemmän lisätietoa yhteismetsäasioista kuin kuntien päättäjät. Väittämään ”Luottamushenkilöstö tarvitsee lisätietoa päätösten tekoa varten” sekä kuntien että seurakuntien päättäjät olivat enemmän kuin jokseenkin samaa mieltä.

Yhteismetsäasioiden tuntemista verrattiin myös virkamiesten ja luottamushenkilöiden välillä. Yhteismetsä oli molemmille ryhmille yhtä tuttu. Luottamushenkilöstö oli keskimäärin enemmän kuin samaa mieltä väittämien ”Yhteismetsä on toimiva metsänomistusmuoto.” ja ”Yhteismetsä on tulevaisuudessa merkittävä metsänomistusmuoto.” kanssa. Virkatehtävissä yhteisön asioita hoitavien vastaukset olivat vastausasteikon puolivälissä. Luottamushenkilöt kokivat tarvitsevansa itse enemmän lisätietoa yhteismetsistä päätöksentekoon kuin virkamiehet. Luottamushenkilöiden mielestä myös muiden luottamushenkilöiden lisätiedon tarve yhteismetsistä päätösten tekoon oli suurempi kuin virkamiesten mielestä.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna yhteismetsää pidettiin yhtä tuttua. Sen sijaan väittämien ”Yhteismetsä on toimiva metsänomistusmuoto.” ja ”Yhteismetsä on tulevaisuudessa merkittävä metsänomistusmuoto.” kanssa samaa mieltä oleminen lisääntyi vastaajien iän myötä. Oman sekä luottamushenkilöiden lisätiedon tarpeella ei ollut merkittävää eroa eri ikäluokkien vastauksissa.

Virkaiän mukaan vertailtaessa oli 10 vuotta ja sitä vähemmän tehtävässään olleilla selkeimmin havaittavissa, että yhteismetsä ei ole tuttu asia. Sama ryhmä koki oman lisätiedon tarpeen muita suuremmaksi. Yli 20 vuotta tehtävässään olleet olivat keskimäärin jokseenkin eri mieltä väittämän ”Yhteismetsä on tulevaisuudessa merkittävä metsänomistusmuoto.” kanssa. Sitä nuoremmat olivat väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä.

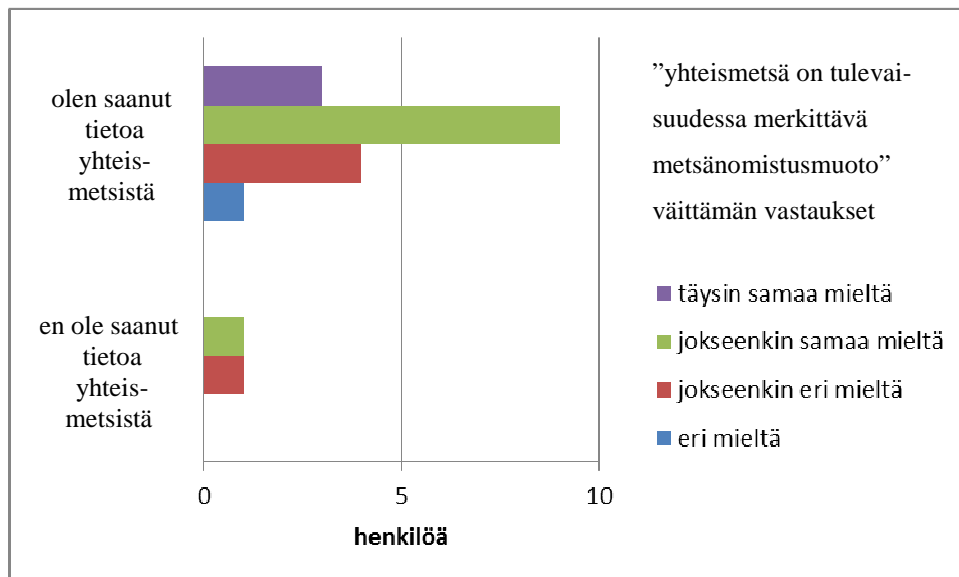
Yhteisön metsäpinta-alan ja yhteismetsäasioiden vertailussa oli 501–1 000 hehtaaria omistavien yhteisöjen edustajilla muita myönteisempi käsitys yhteismetsän toimivuudesta ja merkityksestä tulevaisuuden metsänomistusmuotona. Sama ryhmä koki tuntevansa yhteismetsäasiat parhaiten ja tarvitsevänsä vähiten lisätietoa. Suurin oman sekä luottamushenkilöiden lisätiedon tarve koettiin olevan 500 hehtaaria ja sitä vähemmän omistavissa yhteisöissä.

Yhteismetsästä metsänomistusmuotona annettiin seuraavat vapaat kommentit:

- Kunta ei maksa metsänmyynnistä veroa. Olemalla yhteismetsän osakas myös kunta joutuisi veronmaksajaksi. Toisaalta on helpompi myydä puuta omasta metsästä jos tulee äkillinen tarve kuin saada vastaava tuloerä yhteismetsästä.
- Se on hyvä, tasaiset tulot. Toisaalta jos yhteismetsän osakkaina on ökyrikkaita ja sitten köyhempiä poikia, niin voi tulla ristiriita. Ökyäijät ostaisi lisää maita ja sijoittaisi tuottoja siihen tarkoitukseen. Rahaa tarvitsevat taas haluaisivat maksuosuuksia omaan käyttöön. Näistä on kokemuksia.
- Yksityisille kaupunkilaisille voi yhteismetsä olla tulevaisuudessa sopiva omistusmuoto.
- Yhteismetsä on parhaimmillaan mielestäni pienten yksityisten omistajien yhteenliittymänä.

4.6 Yhteismetsätiedotus ja yhteismetsistä saatu käsitys

Kyselyyn vastanneista oli kaksi kolmesta saanut tietoa yhteismetsistä. Naisista tietoa oli saanut joka toinen ja miehistä kolme neljästä. Vastaajien iällä ei ollut vaikutusta tiedonsaantiin. Kuntien päättäjistä 73 % oli saanut tietoa yhteismetsistä. Seurakuntien päättäjistä oli saanut tietoa 60 %.

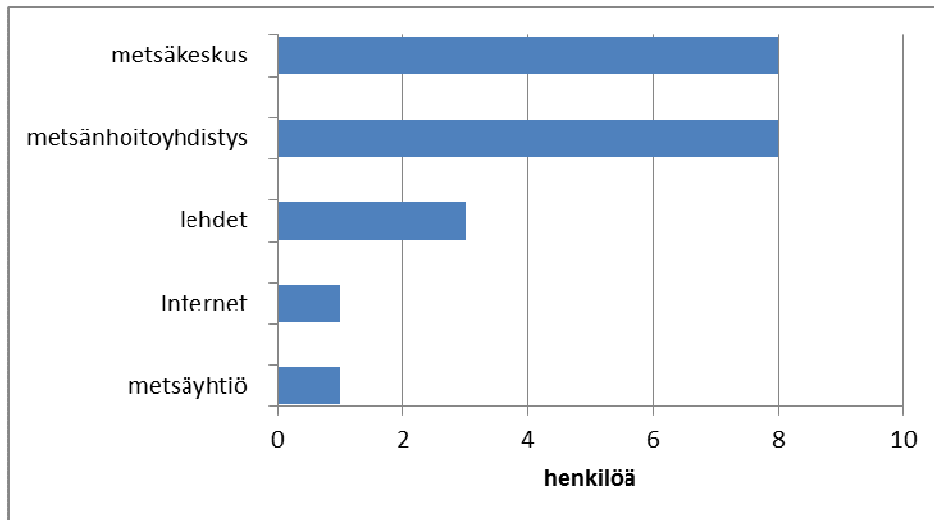

KUVIO 4. Tiedon saannin merkitys käsitykseen yhteismetsästä

Tiedolla oli selvä merkitys vastaajien käsitykseen yhteismetsistä. Yhteismetsä oli selkeästi tutumpi, toimivampi ja tulevaisuudessa merkittävämpi metsänomistusmuoto niille, jotka olivat saaneet siitä tietoa. (Kuvio 4.)

Tiedon saanti yhteismetsistä vaikuttaa käsitykseen, tulisiko yhteisön liittyä yhteismetsän osakkaaksi. Yhteismetsistä tietoa saaneista vastaajista oli 12 % täysin samaa mieltä väittämän ”Yhteisö on valmis liittymään alueelliseen yhteismetsään” kanssa. Tietoa saamattomat olivat kaikki eri mieltä väittämän kanssa. Mistä tietoa oli saatu, ei ollut merkitystä vastaajien käsitykseen yhteismetsistä.

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, mistä tietoa oli saatu. Kysymyksessä pyydettiin valitsemaan kolme lähdettä, mistä tietoa oli saatu eniten. Tärkeimmiksi tietolähteiksi vastaajat valitsivat metsäkeskuksen ja metsänhoitoyhdistyksen. (Kuvio 5.)

KUVIO 5. Tärkeimmät tietolähteet yhteismetsistä.

4.7 Miten haluaisin saada lisää tietoa?

Tutkimuksessa selvitettiin, halutaanko yhteismetsistä saada lisätietoa. Vastaajista 80 % halusi saada lisätietoa. Ne vastaajat, jotka eivät halunneet saada lisätietoa, eivät muodostaneet selkeää ryhmää millään lajitteluperusteella.

Tutkimuksessa kysyttiin, millä tavalla kuntien ja seurakuntien päättäjät tahtovat saada lisätietoa yhteismetsistä. Vastaajat kokivat tiedotustilaisuuden omalle yhteisölle selkeästi parhaimmaksi. Yleinen tiedotustilaisuus oli myös monen vastaajan mielestä hyvä tapa saada tietoa.

5 TULOSTEN TARKASTELU

Kunnat ja seurakunnat ovat merkittäviä yhteisöjä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kuntien ja seurakuntien perustehtävät ovat lomittuneet aikojen kuluessa ja molemmille on muodostunut omat tehtävänsä. Toiminnallisesti katsottuna kuntien ja seurakuntien merkittävä ero on jäsenyydessä. Kaikki kunnan alueella asuvat henkilöt ovat kuntalaisia, mutta seurakuntaan kuuluvat vain sen jäsenet, vaikka seurakunta tarjoaa palveluita

myös siihen kuulumattomille. Kunnan ja seurakunnan metsänomistus ja sen merkitys aluetaloudelle poikkeavat toisistaan. Seurakunnissa oman talouden merkitys korostuu, kun kunnan tehtävä on edistää myös aluetaloutta. Yhteisöjen erilaisuus näkyi myös kyselyn vastauksissa.

5.1 Yhteisöjen metsätalouden kannattavuus

Metsätalouden kannattavuutta voidaan mitata toimintakatteella. Toimintakate kertoo vuosittain keskimäärin saatavat hehtaarikohtaiset tulot. Mitä suurempi toimintakate on, sitä kannattavampaa on metsätalous. Lähtökohtaisesti voisi olettaa, että Etelä-Savon yhteisöt, joilla on suuret metsäpinta-alat, säännöllisesti kilpailutettu toiminta ja yksityisiä metsänomistajia huomattavasti pienempi verorasite, menestyisi yksityismetsänomistajia paremmin toimintakatteen vertailussa. Näin ei kuitenkaan ole, mikä selviää taulukosta 3.

TAULUKKO 3. Keskimääräiset pinta-alat ja toimintakatteet omistajaryhmittäin (Uotila 2014; Tilastokeskus 2010; Kontio 2014)

	pinta-ala keskimäärin, ha	toimintakate €/ha
yksityismetsät	32	155*
kuntien metsät	2 249	62
seurakuntien metsät	1 372	115

*toimintakate verojen jälkeen

Kuntien ja seurakuntien metsät tuottavat tilastollisesti katsottuna huonosti yksityismetsiin verrattuna. Käytännössä itse metsät tuottavat näitä lukuja paremmin. Perimmäinen syy huonoihin toimintakatteisiin on kirjanpidon kirjavuus. Metsätaloutta ei ole eritelty monessakaan yhteisössä riittävällä tarkkuudella. Osa yhteisöistä voi pitää tarkempaakin kirjanpitoa kuin nämä tilastokeskuksen ja kirkkohallituksen metsätiedot. Tämänlaisena toimintakatteet kuitenkin näkyvät julkisissa tilastoissa. Luvuissa voi olla tuloja ja menoja muualtakin kuin puhtaasta metsätaloudesta. Tilastojen vertailukelvottomat tunnusluvut antavat kuntalaisille, seurakuntalaisille ja päättäjille virheellisen käsityksen metsätalouden kannattavuudesta. Yhteisöjen metsätalouden todellisen kannattavuuden tuntemattomuus voi johtaa epäedullisiin päätöksiin pitkällä aikavälillä

tarkasteltuna. On voinut käydä niinkin, että hyvin tuottavia metsätiloja on myyty lyhytnäköisesti ajatellen pois, kun talouden tunnuslukuja ei ole käytettävissä.

Metsätilastot vaihtelevat runsaasti eri yhteisöjen välillä. Vuosittaista vaihtelua on eniten vähän metsää omistavilla yhteisöillä. Muutaman yhteisön metsätilastot osoittavat hyvää tuottoa sekä pitkäjännitteistä ja ammattimaista metsätalouden hallinnointia.

5.2 Kunnan ja seurakunnan metsänomistus

Yhteisöjen metsäpinta-alat vaihtelivat 100 – 4 000 hehtaarin välillä. Metsien merkitys kasvaa metsäpinta-alan myötä. Tämä on huomattavissa myös metsäpinta-alaltaan suurimpien yhteisöjen metsäasioiden hoidossa, koska niissä oli palkattu omaa metsäalan henkilöstöä. Metsänhoitoyhdistysten suuri osuus yhteisöjen metsäasioiden hoitajana selittyy metsänhoitoyhdistysten markkinajohtajuudella ja vanhoilla perinteillä. Kilpailuttaminen on yhteisöille varsin uusi asia. Puukaupat on kilpailutettu paremmin kuin muut metsätalouden asiat, vaikka puukaupat ovat vain yksi osa yhteisön metsätaloutta. Hallinnoinnin osuutta metsätalouden kuluna ei välttämättä eritellä kuluna, eikä sitä siten täysin tunneta.

Tutkimuksen perusteella voidaan eteläsavolaisten yhteisöjen metsänomistus jakaa kolmeen erityyppiseen segmenttiin. Yksi osa yhteisöistä harjoittaa hyvin tuottavaa ja pitkäjännitteistä metsänomistusta. Monilla näistä yhteisöistä on huomattavan suuri metsäomaisuus, mikä mahdollistaa yksinkin tehokkaan toiminnan. Toinen osa yhteisöistä omistaa suhteellisen paljon metsää, mutta pitkäjännitteinen strategia puuttuu. Nämä yhteisöt ovat valmiita myymään metsätiloja rahan tarpeeseen tai kuntaliitoksen pelossa. Kolmas osa yhteisöistä omistaa vähän metsää. Metsien merkitys yhteisön taloudelle on pieni ja niistä voidaan olla helposti luopumassa. Metsien pieni määrä nostaa monesti myös hehtaariohtaisia hallintokuluja.

Kuntien ja seurakuntien välisessä tarkastelussa on seurakuntien metsillä tasaisemmat tarpeet ja odotukset kuin kuntien metsillä. Metsätilojen myyntipaineet kohdistuvat kuntien metsiin seurakuntien metsiä useammin. Metsätilojen myyntihalukkuus väheni yhteisön metsäpinta-alan kasvaessa. Metsien tunteminen, pitkäjännitteisyys ja maltillisuus korostuivat vastaajien iän kohotessa.

5.3 Metsätalous yhteisön toiminta-alueella

Metsätalous on merkittävä elinkeino Etelä-Savossa. Tämä selvisi myös kyselytutkimuksessa. Kuntien ja seurakuntien toisistaan poikkeavat tehtävät näkyivät kyselytutkimuksen tuloksissa. Aluetalouden kehitys ja sen merkitys olivat lähempänä kuntien edustajia kuin seurakuntien edustajia. Metsätalouden merkitys ei ollut vastaajien mielestä pienentynyt viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Osassa vastauksista näkyi huoli tulevaisuudesta, metsätilojen pirstoutuminen ja verotulojen pieneneminen.

Vapaisiin kommentteihin saatiin vastaukseksi bioenergian hyödyntäminen alueellisen metsätalouden aktivoimiseksi. Hyvin toteutettuna bioenergian hyödyntäminen voisi työllistää ja kohentaa yhteisömetsienkin metsänhoidollista tilaa sekä tulevia hakkuumahdollisuuksia huomattavasti. Kunta ja seurakunta eivät saa valtion tukea metsien hoitoon. Uudessa kestävän metsätalouden määräaikaisessa rahoituslaissa on määritelty tuensaajiksi yksityisten metsänomistajien lisäksi myös yhteismetsät, joiden osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa. Jos yhteisöjen taimikkovaltaisia metsätiloja liitetään yhteismetsiin, niin ne tulisivat hoidettua osin valtion tuella. (Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki 2015, 4 §)

5.4 Yhteisön osallistuminen paikalliseen yhteismetsään

Kyselytutkimuksessa selvitettiin päättäjien kiinnostusta osallistua alueellisen yhteismetsän päätöksentekoon. Kyselyssä ei erikseen selvitetty, että yhteismetsän ulkopuolisilla ei ole valtaa yhteismetsässä. Vaikka vastaukset erosivat huomattavasti eri sukupuolten välillä, on hyvä, että myös päätöksentekoon on kiinnostusta. Yhteisön edustaja tuo lisää luottamusta ja näkyvyyttä yhteismetsän toimintaan. Yhteisön ollessa yhteismetsän osakkaana sillä on tieto yhteismetsän toiminnasta ja taloudesta. Yhteisö voi myös edistää aluetaloutta toimimalla aktiivisesti yhteismetsän hallinnossa.

Tämänhetkinen kiinnostus liittää yhteisöjen metsiä yhteismetsiin on yleensä heikko. Metsäomaisuuden määrällä oli suurin merkitys yhteisön kiinnostukseen liittyä paikalliseen yhteismetsään. Mitä pienempi metsäomaisuus yhteisöllä on, sitä valmiimpia ollaan liittymään yhteismetsään. Vastaukset tukevat omaa käsitystäni siinä, että suuret kokonaisuudet ovat jo kyllin suuria toimimaan yksin kustannustehokkaasti. Pienten

metsäpinta-alojen yhteisöissä metsien taloudellinen merkitys on kohtuullisen pieni ja hallinto nielee ison osan niiden tuotosta. Näin alle tuhannen hehtaarin yhteisömetsien liittäminen alueelliseen yhteismetsään voisi olla edullista sekä yhteisöille, että alueloudelle.

Moni suhtautuu yhteismetsään vahvasti ja tunneperusteisesti. Metsänomistajilla on vielä vallalla käsitys yhteismetsistä ”kolhoosimetsinä”. Tämä näkyi myös vapaissa kommentteissa. Esim. ”*Kuntamme ei anna metsäomaisuutta yhteismetsään*”. Todellisuudessa kunta ei yhteismetsään liittyessään anna mitään, eikä yksittäinen päättäjä voi päättää asiaa suuntaan eikä toiseen.

Vastaajissa oli myös asioihin realistisesti suhtautuvia päättäjiä. Esim. ”*Seurakunnan metsäomistus on varsin mittava ja metsien hoito ja hallinto on ratkaistu tehokkaalla tavalla. Joitakin erillään kaukana olevia tiloja voisi jatkossa yhdistää yhteismetsään.*” Kommentti kertoo, että yhteismetsään suhtaudutaan avoimesti. Asioita lähestytään yhteisölle tulevan kokonaishyödyn kautta.

5.5 Yhteismetsä metsänomistusmuotona

Yhteismetsä on tuntematon metsänomistusmuoto monille päättäjille. Yhteismetsä on osalle vastaajista tuttu, mutta osassa sen tutuksi kokevien muista vastauksista paljastuu, että yhteismetsästä on muodostunut päättäjille myös virheellisiä käsityksiä. Yhteismetsään ja sen toimintaan liittyy myös paljon yksityiskohtia, ja niihin paneutuminen vaatii aikaa. Yhteismetsäasioiden vaikeuden ja tuntemattomuuden osoittaa myös moneen kysymykseen annettu suuri ”en osaa sanoa” vastausten määrä. Jotkin kysymykset olivat liian vaikeita tullaan ymmärretyksi toivotulla tavalla.

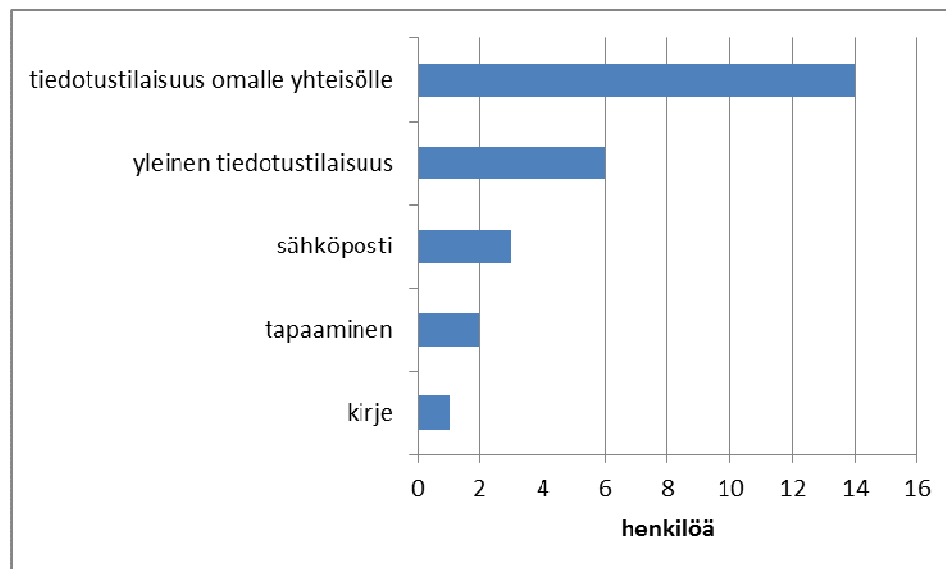
Päätöksentekoon haluttiin saada lisätietoa yhteismetsästä. Vastauksissa oli selvä logiikka. Ne ryhmät, jotka olivat omasta mielestään huonommin perillä yhteismetsäasioista, halusivat saada eniten lisätietoa. Oman lisätiedon ohella myös luottamushenkilöstö haluttiin saada tietoiseksi yhteismetsistä mahdollisena metsänomistusmuotona.

Kysymykseen yhteismetsän toimivuuteen ja merkitykseen tulevaisuudessa vastaajat vastasivat omista lähtökohdistaan. Vastauksissa oli havaittavissa sama alle tuhannen

hehtaarin omistusryhmän myönteisyys yhteismetsäasioita kohtaan kuin yhteismetsään liittymiskysymyksissä.

5.6 Tiedotus yhteismetsäasioista

Kyselytutkimuksen kohderyhmälle ei ole tehty kattavaa tiedotuskampanjaa yhteismetsistä. Siitä huolimatta kaksi kolmesta vastaajasta on saanut tietoa yhteismetsistä. Tutkimuksessa ei eroteltu, kuinka yksityiskohtaista tietoa oli saatu. Tiedon saannilla oli merkitystä vastaajien näkemykseen, tietolähteellä sen sijaan ei ollut. Vastaajat olivat saaneet asiallista tietoa joka lähteestä. Yhteismetsämyönteisyys on yleisempää niillä, jotka olivat saaneet tietoa yhteismetsistä.

Kuvio 6. halutuimmat tavat saada tietoa yhteismetsistä

Tietoa haluttiin saada lisää. Suosituimmaksi tiedonsaantimuodoksi valikoitui tiedotustilaisuus omalle yhteisölle. (Kuvio 6.) Yhteisökohtainen tiedotus on hyvä, koska siinä voidaan pohtia yhteismetsäasioita juuri tietyn yhteisön kannalta. Omassa tilaisuudessa kaikki osallistujat saavat tietoa suoraan asiantuntijoilta, toiselta kuullen voi väärin ymmärretty asia levitä. Tämän tyyppinen tiedotustilaisuus herättää keskusteluja, missä yhtä osallistujaa kiinnostavat asiat selviävät myös muille kuulijoille. Osallistujaa ajatellen yhteisökohtainen tiedotus on myös helppo, koska tiedotustilaisuus voidaan järjestää muun kokouksen esim. kunnanvaltuuston kokouksen yhteydessä. Yhdessä osal-

listuen yhteisön jäsen ei leimaudu jonkin asian kannattajaksi, kuten yleisessä tiedotustilaisuudessa on mahdollista käydä.

Yleinen tiedotustilaisuus oli toiseksi suosituin tapa saada tietoa. Sen etuna on myös muiden kuin yhteisön edustajien mukana olo. Yhteisöön kuulumaton osallistuja voi tuoda keskusteluun mukaan yksityisen metsänomistajan näkemyksen. Tosin monen yhteisön päättäjissä on mukana myös yksityisiä metsänomistajia, jotka voivat pohtia yhteismetsäasiaa myös henkilökohtaisen omistuksen kannalta.

Yhteisöjen päättäjien haluama yhteismetsätiedotus on mahdollista järjestää pitämällä tiedotustilaisuuksia. Moni kunta ja seurakunta tekevät yhteistyötä toimialueellaan. Kunnilla ja seurakunnilla on myös yhteisiä päättäjiä. Näin yhteismetsäasioiden tiedotustilaisuudet voivat olla myös paikkakuntakohtaisia, kunnan ja seurakunnan päättäjien yhteisiä tilaisuuksia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Päätöksenteko pitäisi perustua tietoon, joka on kaikkien päättäjien hallussa. Kuntien ja seurakuntien metsätaloudessa pitäisi tehdä taloudellisesti järkeviä päätöksiä, joilla on merkitystä koko yhteisölle ja sen ympärillä toimivalle aluetaloudelle. Talouden tunnuslukujen selvittäminen ja tiedon saaminen ovat avainasemassa yhteisömetsien tulevaisuuden kehityksessä. Yhteismetsien tuntemuksen lisääntyessä on hyvin mahdollista, että joku metsätaloudesta elävä kunta hahmottaa yhteismetsän edut aluetaloudelle ja on mukana perustamassa yhteismetsää. Myös vähän metsää omistavat, tai metsäomaisuuttaan realisoivat, yhteisöt voivat olla tulevia yhteismetsien perustajaosakkaita.

Yhteisöjen omistamien talousmetsien tunnusluvut kannattaa erottaa omaksi kokonaisuudekseen. Päättäjillä pitää olla selvillä metsätalouden vuosittaiset tulot ja menot. Hallintoon käytetty työpanos on myös mahdollista laskea rahaksi. Näiden tunnuslukujen perusteella saadaan selville yhteisön metsätalouden todellinen tuotto, jonka perusteella voidaan tehdä hallittuja päätöksiä.

Etelä-Savon kuntien ja seurakuntien metsien liittäminen yhteismetsiin vaikuttaa tällä hetkellä vieraalta ajatukselta. Suurin osa keskeisistä päättäjäistä on yhteismetsään liittymistä vastaan. Osalla yhteisöistä on talouslukujakin tarkastellen niin hyvin toimivaa metsätaloutta, että yhteismetsään liittyminen ei välttämättä olisi järkevää itse yhteisön kannalta.

Kyselytutkimukseen vastanneet kuntien ja seurakuntien päättäjät ilmaisivat selkeästi olevansa lisätiedon tarpeessa. Suomen Metsäkeskuksella on vireillä useita projekteja uudelle EU- hankekaudelle. Yhteisöjen yhteismetsätiedotus on mahdollista toteuttaa näiden projektien osana siellä, missä se katsotaan tarpeelliseksi.

Onko yhteisöjen metsistä yhteismetsien pesämuniksi? Suurta ryntäystä yhteisöjen metsien muuttamiseksi yhteismetsiksi ei ole näköpiirissä. Suurimpana esteenä on yhteismetsäasioiden tuntemattomuus. Yhteisöjen osakkuus yhteismetsissä tulee lisääntymään kun yhteismetsäomistuksen mahdollisuudet tunnetaan paremmin.

7 LÄHTEET

- Aalto, Osmo 2014. JHTT, Tilintarkastustoimisto Clavis, Puhelinkeskustelu 5.5.2014.
- Alkiomaa, Pirjo 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 7.2.2014, maanmittausinsinööri , Maanmittauslaitos.
- Grönroos, Matti 2003. Johdatus tilastotieteeseen. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Havia, Pirjo 2011, Yhteismetsien laajentuminen. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Hänninen, H., Karppinen, H. & Suihkonen, 2007. Yksityismetsien puunmyyntitulojen alueittainen jakautuminen. Metsätieteen aikakauskirja 3/2007: 267–278.
- Hänninen, Harri, Karppinen, Heimo & Leppänen, Jussi 2011. Suomalainen metsänomistaja 2010. Metlan työraportteja 208.
http://www.metla.fi/metinfo/mo/metsamaan_omistus.htm#taulukko3
- Härkönen, Kari 2013. Metsäsektorin suhdannekatsaus 2013–2014, PDF-dokumentti
<http://www.metla.fi/julkaisut/isbn/978-951-40-2438-2/suhdannekatsaus2013.pdf>
- Hakanen, Maija, 2013. Kuntametsät, Www-dokumentti.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/ymparisto/ymparistonsuojelu/kuntametsat/Sivut/default.aspx>, Ei päivitystietoja. Luettu 28.4.2014.
- Ilmatieteen laitos 2014, Terminen kasvukausi, WWW-dokumentti,
<http://ilmatieteenlaitos.fi/terminen-kasvukausi>. Ei päivitystietoja. Luettu 10.5.2014.
- Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki, 23.1.2015/34, WWW-dokumentti. <http://finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150034#Pidm2797072>. Ei päivitystietoja. Luettu 20.4.2015.
- Kiinteistönmuodostamislaki, 12.4.1995/554, WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950554>, Ei päivitystietoja. Luettu 1.5.2014.
- Kokkonen Marja Metsäneuvos, Maa- ja metsätalousministeriö, sähköpostikeskustelu Havia - Kokkonen 21.4.2011.
- Kontio, Helena, 2014, Tilastosiihteeri, Kirkkohallitus, Puhelinkeskustelut 7.5.2014 ja 9.5.2014 sekä sähköpostikeskustelut 8.5.2014 ja 9.5.2014.
- Laki eräistä yhteisomistussuhteista, 25.4.1958/180, WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1958/19580180>.

Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta, 12.12.1996/1094. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961094>. Ei päivitystietoja. Luettu 1.5.2014.

Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista, 28.12.2001/1559. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011559>. Ei päivitystietoja. Luettu 26.4.2014.

Maa- ja metsätalousministeriö 2008. Kansallinen metsäohjelma 2015, Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 3/2008.

Maa- ja metsätalousministeriö 2011. Kansallinen metsäohjelma 2015, Metsäalasta biotalouden vastuullinen edelläkävijä. Juvenes Print, 2011

Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen, 2011, Työryhmän kannanotot, PDF-dokumentti.
http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/tyoryhmamuistiot/newfolder_25/5wu1ev04n/trm_2011_3_osa_1.pdf.

Metsätilastollinen vuosikirja 2013. PDF- dokumentti,
http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/julkaisut/vsk/2013/vsk13_01.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 5.5.2014.

Pajula, Antti 2013. Yhteismetsäluettelo syyskuu 2013 excel- tiedosto.

Perintö- ja lahjaverolaki, 12.7.1940/378, WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L5P55>, Ei päivitystietoja. Luettu 26.4.2014.

Pilhjerta, Kari, Ylitarkastaja Verohallinto, sähköpostikeskustelu 23.5.2013

Soosalu, Ilari 2014. Kuntatalous 1/2014, PDF -dokumentti,
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/kuntatalous-tilastot-julkaisut/kuntatalous/kuntataloustiedotteet-2014/Sivut/default.aspx>. Ei päivitystietoja. Luettu 2.5.2014.

Suomen metsäkeskus, 2011, Julkiset palvelut, Etelä-Savo, Alueellinen metsäohjelma 2012-2015.

Suomen Metsäkeskus, 2013. WWW-dokumentti.
<http://www.metsakeskus.fi/perhemetsa-3g>.

Suomen Metsäkeskus, 2013, WWW-dokumentti.
<http://www.metsakeskus.fi/tilusjarjestely-ja-yhteismetsahanke>

Kirkon tilastollinen vuosikirja, 2012a , Kirkkohallitus , PDF-dokumentti.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/\\$FILE/Kirkon%20tilastollinen%20vuosikirja%202012_Vaesto%20ja%20henkilosto.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/8A75CE045AD09FE4C22577AE00256611/$FILE/Kirkon%20tilastollinen%20vuosikirja%202012_Vaesto%20ja%20henkilosto.pdf), Ei päivitystietoja. Luettu 2.5.2014.

Kirkon tilastollinen vuosikirja, 2012b . Kirkkohallitus. PDF-dokumentti.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/1849D6F44FC1793CC2257BE10033B546/\\$FILE/KKH_Tilastollinen_vuosikirja2012_talous%209.9.2013.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/1849D6F44FC1793CC2257BE10033B546/$FILE/KKH_Tilastollinen_vuosikirja2012_talous%209.9.2013.pdf). Ei päivitystietoja. Luettu 2.5.2014.

Tilastokeskus 2010, Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto.

Tuloverolaki, 30.12.1992/1535, WWW-dokumentti.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>. Ei päivitystietoja. Luettu 2.5.2014.

Tähtinen, Juhani, Laakkonen, Eero & Broberg, Mari 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Painosalama Oy.

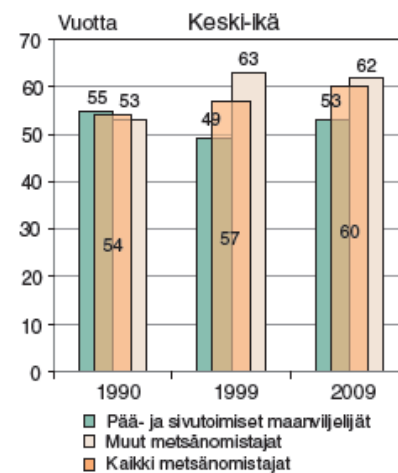
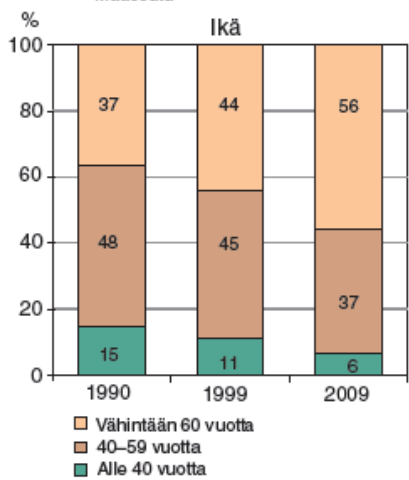
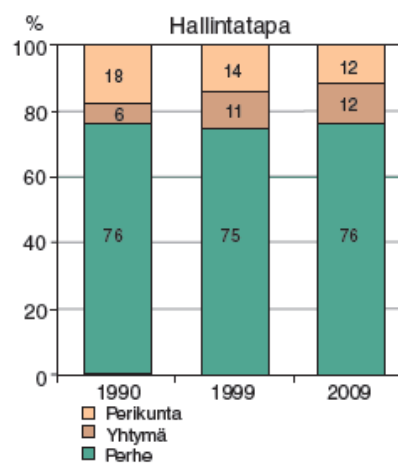
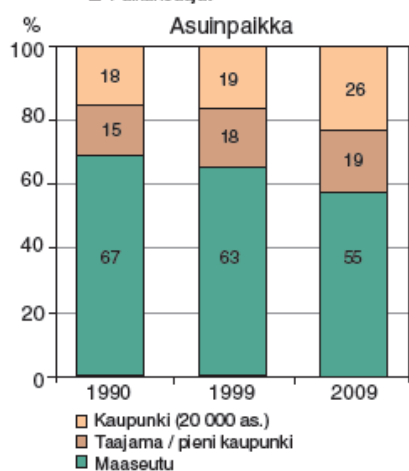
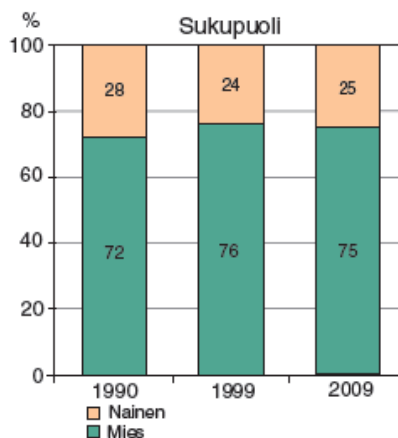
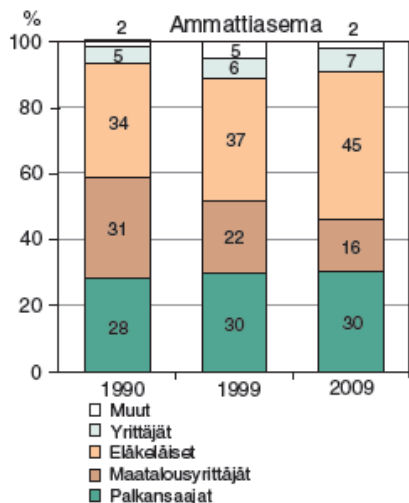
Uotila, Esa 2011. Yksityismetsätalouden liike-tulos 2010. WWW-dokumentti
http://www.metla.fi/tiedotteet/metsatilastotiedotteet/2011/yksityismetsatalouden_liiketulos_2010.htm, Ei päivitystietoja. Luettu 30.4.2014.

Uotila, Esa 2014. Yksityismetsätalouden liike-tulos. WWW-dokumentti,
<http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/kannattavuus/>. Ei päivitystietoja. Luettu 3.5.2014.

Valtioneuvoston Tiedote 123/2014. Www-dokumentti.
<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=411987>.

Viitala E ja Leppänen J, 2014, Yhteismetsien verotusaseman ja sääntelyn kehitys: lainsäädännön muutokset ja niiden ohjausvaikutukset, Metsätieteen aikakauskirja 1/2014, PDF-dokumentti <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff14/ff141013.pdf>.

Yhteismetsälaki, 14.2.2003/109. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030109>. Ei päivitystietoja. Luettu 26.4.2014.

Metsänomistuksen rakenteen kehitys 1990-2009, % metsänomistajista tai tiloista sekä metsänomistajien keski-ään kehitys, vuotta. (Hänninen ym. 2011).

Joroisissa 10.1.2013

Pikkuisen puskista

Joroisten kunta yllätti vuoden alussa pyytämällä tarjouksia kolmesta omistamastaan metsätilasta, joiden yhteispinta-ala lähentelee 460 hehtaaria. Yllätti siksi, että päätöstä metsien myymisestä ei ole tehty missään luottamuselimestä, ainakaan julkisesti. Kiireen makua tarjouspyynnön teossa näyttäisi olleen silläkin perusteella, että puolenkymmentä vuotta vanha metsäsuunnitelma päivitetään tilojen osalta vasta tarjousten jättämisen jälkeen. Aika paljon helpompaahan tarjousten tekeminen olisi, jos kaikilla halukkailla ostajaehdokkailla olisi käsissään tuore arvio puuston määrästä, lähitulevaisuudessa edessä olevista hoitotoimista ja hakkuumahdollisuuksista.

Joroislaisten vuosikymmenten aikana hankkimat varat halutaan luonnollisesti käyttää joroislaisten hyväksi. Siksi on järkevää myydä omaisuudet pois ennen mahdollisia kuntaliitoksia ja investoida varat Joroisiin, nyt kun se vielä on mahdollista. Ajatus on varmasti hyvä ja kannatettava, mutta kuinka todennäköinen Keski-Savon kuntaliitos lopulta on ja mikä sen aikataulu tulee olemaan? Jos kunnat yhdistyvät, on joroislaisten elettävä sen jälkeenkin ja tuolloin osana Keski-Savo. On maksettava yhteisiä laskuja.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyön käynnistämisen yhteydessä on puhuttu monta kertaa luottamuksesta ja aidosta yhteen hiileen puhaltamisesta. Jos kunnat nyt alkavat jemmata omaisuuksiaan ja myydä niitä ulkopuolisille, jalo periaate ja lähtökohta samentuu. Ja mikä harmittavinta, samalla saattaa luiskahtaa tuottavia tulonlähteitä vieraisiin käsiin Joroisista, Varkaudesta, Heinävedeltä, Keski-Savosta, Suomesta.

Metsän myyminen nostaa esiin monenlaisia tunteita, myös varovaisuutta ja epäluuloja. Päätöksenteossa on tietenkin muistettava realiteetit, laskettava hyödyt ja haitat. Nykyisessä kuntakentän tilanteessa liikkuvia osia on kuitenkin niin paljon, että kuka osaa sanoa lopullisen viisauden tässäkin asiassa. Näkökulma riippuu jälleen kerran siitä, mihin raja vetäistään. Katsotaanko yksilön, kunnan vai isomman alueen etua? Tai laitetaanko tuloslaskuri vuoden, kymmenen vai sadan vuoden päähän?

Pääkirjoitus, Päivi KOTTINEN

10.1.2013

Jo riittää

MONIA JOROISLAISIA pysäytti lehdistä ollut ilmoitus, että Joroisten kunta myy metsäomaisuuttaan 400 hehtaaria. Kysyn, milloin päätös metsäomaisuuden myynnistä on tehty?

Warkauden Lehdessä 5.1.2013 oli uutinen: "Joroinen myy kolmannen osan metsistään." Myyntiä kunnanjohtaja perustelee: "Kunnan kassaan tarvitaan käyttöpääomaa." Metsänmyynnissä on sellainen tuntu kuin suunnatussa osakeannissa jossakin yhtiössä.

ELÄKKEELLE lähtevä, enää muuttaman kuukauden työssä oleva kunnanjohtaja, ei ole oikea henkilö hoitamaan metsäomaisuuden myyntiä. Metsä on hankittu pitkällä aikavälillä suurella tavalla ja veronmaksajien rahoilla. Metsät ovat olleet kunnalle hyvä pankki, josta on hyvä ollut ottaa tarvittaessa. Jos kunnan metsäomaisuutta myydään, siitä saadut rahat käyttöpääomana häviävät kuin tuhka tuuleen. Tulevan kunnanjohtajan on painuttava kunnan talouden

korjaukseen. Turhat suunnitelut investoinnit on pantava jäihin. Ainut keino ylijäämämisen budjetin tasapainottamiseen on menojen karsiminen. Metsien myynti ei tuo ratkaisua, koska metsien myynti vähentää myös tuloja.

PELI ON vihelletävä poikki. Metsäomaisuutta ei saa myydä. Uusilta päättäjiltä toivon isännän otetta. Toivottavasti valitsette sellaisen uuden kunnanjohtajan, joka uskoo kunnan säilyvän itse-

näisenä ja pystyvän päättämään omista palveluistaan.

Nyt tarvitaan johtajuutta uusilta päättäjiltä ja uudelta kunnanjohtajalta. Nyt harjoitettu kuntapolitiikka on tullut tiensä päähän. Oikein johdettuna Joroisten kunnalla on vielä mahdollisuus selviytyä itsenäisenä kuntana ja saada taloutensa kuntoon. Vain taloutensa hyvin hoitanut kunta voi olla itsenäinen.

Martti Ikonen

Metsätilojen myynti

USKON, että varmasti moni joroislainen hieraisi silmiään luettuuan lehdestä kunnan laittavan myyntiin noin kolmanneksen omistamista metsätiloista. Myönnän, etten ollut itsekään uskoa todeksi kunnanhallituksen nimissä julkaistua myynti-ilmoitusta. Tiedän tarkkaan, ettei mitään päätöstä oltu tehty ilmoituksessa mainittujen tilojen myyntiin laittamisesta kunnanhallituksessa. Ilmoitus oli julkaistu ilman voimassa olevaa kunnanhallituksen päätöstä. Vetoaminen kunnanvaltuuston talousarvion kokouksen päätöksiin on turhaa, koska ne olivat myös tuossa

vaiheessa täytäntöön panematta. Kukaan ei 14.1.2013 pidetyssä kunnanhallituksen kokouksessa päätöksien puuttumista kyseenalaistanut.

ILMOITUSTA perusteltiin kiireellä, kuntauudistuksella, keskustelulla kunnanhallituksessa ja että kysymyksessä oli ainoastaan tässä vaiheessa valmistelusta ja lopullisen myyntipäätöksen tulisi tekemään vasta uusi kunnanvaltuusto. Mikäli kysymys oli vain valmistelusta, ehdotus myytävistä metsätiloista olisi pitänyt ensin tehdä kunnanhallitukselle ja vasta päätöksen jälkeen myynti-

ilmoitus olisi voitu julkaista lehdestä. Miksi näin ei toimittu, kiireeseen on turha vedota? Aikaa olisi ollut tuoda esitys kunnanhallitukselle 14.1.2013 pidettyyn kokoukseen hyvän hallintotavan mukaan!

PELÄTTIINKÖ, etteivät kaikki kunnanhallituksen jäsenet olisi olleet valmiit hyväksymään esitystä? Vai oliko jo sovittu ja varmistettu etukäteen, ettei uuden kunnanhallituksen ja valtuuston enemmistö enää kyseenalaista metsien myyntiä, koska ilmoitus myynnistä oli julkaistu edellisen kunnanhallituksen ni-

missä aivan vuoden alussa. Toimintatapa näyttää ikävä kyllä siltä, että sama meno jatkuu kunnanhallituksessa kuten edellisen valtuustokauden aikana. Mitään ei ole opittu menneen valtuustokauden aikana tehdyistä virheistä asioitten valmisteluun ja päätöksentekoon liittyen. Toivon, että pelkoni on turha ja uudet luottamushenkilöt tulevat vaatimaan yksimielisesti päätöksenteossa noudatettavan hyvän hallintotavan edellyttämää asioitten valmistelua alkavalla valtuustokaudella myös Joroisissa.

Kaarlo Kinnunen

Tekstari, 10.1.2013
Joroisten Lehti

Jestas, meneekö entisellä kotikunnallani Joroisilla niin huonosti, että pitää metsätiloja myydä? Olisipa varaa, niin heti ostaisin... "Luontoon"

Tekstari, 24.1.2013
Joroisten Lehti

Kylläpä nyt kunta myy metsiään kun jokunen vuosi sitten väkisin ja vääryydellä osti jo lainhuudon saaneet metsät Katisenlahdesta! T.Ei köyhä eikä kipppe.

Kunta myy metsämaita pois

KUNTA JATKAA metsätilojensa kauppittelemista. Järvikylässä olevan Pajulampi-tilan sekä Varkauden puolella Ruokojärven kylässä sijaitsevan Metsälän välitys annettiin Järvi-Suomen Metsätilat Oy:lle.

Järvikylässä sijaitsevan Pasalanalus-nimisen tilan suuremman, 117,2 hehtaarin palstan sijoittamista Joroisten yhteismetsään selvitetään, samoin mahdollista vaihtokauppaa yhteismetsän Huutokoskella omistamasta tilasta. Kunta mielii Huutokosken varavoimallaitoksen vieressä olevan Joroisten yhteismetsän maa-aluetta yritystoimen tarpeisiin. Yhteismet-

sä onkin ollut kiinnostunut sen vaihtamisesta Pasalanalus-tilan suuremman palstan vastaavaan määräalaa. Pasalanaluksen suuremman palstan loppuosasta muodostettaisiin pienempiä haamutiloja, joita kunta voisi myydä yhteismetsän osuuksina kuntalaisille.

Pasalanalus tilan pienemmästä, 17 hehtaarin palstasta on ELY-keskus tehnyt tarjouksen Natura-2000 verkoston ja maakuntakaavan suojeluvarauksen toteuttamiseksi Tervaruukinsalon osalta. Kunta haluaa uuden tarjouksen päivitetyn metsäsuunnitelman tietojen pohjalta.

JL.13.6.2013

Joroisissa Kollinjoella 297,5 ha:n metsätila. Puustoa n. 35 400 m³ josta heti hakattavissa n. 12 500 m³. Nykypuuston kasvu n. 10 m³/ha/v. Pajulampien rantaviivaa n. 900 m. Tieverkosto on heikohko. Hintanäkemyks 1 050 000 €. Tarjoukset 2.8.2013 klo 15.00 mennessä.

Varkaudessa Turjanvirralla 36,7 ha:n metsätila. Puustoa n. 4800 m³, josta heti hakattavissa n. 1900 m³. Nykypuuston kasvu n. 9 m³/ha/v. Asemakaavassa 2 kpl okt-tontteja. Tieverkosto kunnossa. Hintanäkemyks 155 000 €. Tarjoukset 2.8.2013 klo 15.00 mennessä.

Lisätietoja: myyntiesitteestä:
www.metsatilat.fi/jarvisuomi
tai puhelimitse Petri Soikkeli
040 866 7508

Tarjoukset myyntiesitteen kautta tai os. Keski-Savon mhy, Kaupakatu 18, 78200 Varkaus tai s-postilla petri.soikkeli@mhy.fi

**Järvi-Suomen
Metsätilat Oy LKV**

Savilahdenkatu 5-7
Mikkeli, p. 045 341 6990

Yhteistyössä metsänhoito-
yhdistysten kanssa

JOROISTEN LEHTI, 5.9.2013

Kunnanhallitus äänesti Pajulammin myynnistä

KUNNANHALLITUS ÄÄNESTI metsätilojen myynnistä maanantaina 2. syyskuuta. **Jani Kauton** (kesk.) esityksestä ja **Ari-Pekka Iso-niemen** (kesk.) kannattamana hallituksen keskustan ja perussuomalaiset jäsenet olivat suurimman palstan eli Pajulammin myyntiä vastaan, vaikka olisivat hyväksyneet muut kaupat. Sitoutumattomien ja demarien äänin 5-4 kuitenkin kunnanhallitus esittää valtuustolle kaikkien ajateltujen tilojen myyntiä, eli Pajulammin myynnistä Etelä-Suomen yhteismetsälle 1 301 000 eurolla sekä Varkauden Ruokojärven kylässä sijaitsevan Metsälän tilan myyntiä Juha Suhoselle 181 000 eurolla.

Pasalanalus-tilan suuremman palstan (117,2 ha) sijoittamista Joroisten yhteismetsään selvitetään aikaisemman päätöksen mukaisesti, samoin Joroisten yhteismetsän Huutokoskella omistaman tilan vaihtamista Joroisten kunnan kanssa. ELY-keskukselta pyydetään tarkennettu tarjous Pasalanaloksen pienemmästä palstasta (17 ha), jonka keskus haluaisi Natura 2000 -verkoston ja maakuntakaavan suojeluvarakseen.

JOROISTEN KUNNALLA on metsätalousmaata noin 1 280 ha. Vuonna 2005 laaditun metsäsuunnitelman mukaan tuolloin arvioitiin olevan uudistusaloja ja taimikoita 336 hehtaaria, nuoria kasvatusmetsiä 285 ha, varttuneita kasvatusmetsiä 558 ha ja uudistuskypsiä metsiä 100

hehtaaria. Varttuneiden kasvatusmetsien määrä ylittäisi tavoitejakauman lähes 50 prosentilla ja uudistuskypsi metsien määrä alittaisi tavoitejakauman noin 50 prosentilla.

Kolman Kyläyhdistys ry on pyytännyt saada jatkaa Pajulammin tilalla olevaa vuokrasopimustaan 31.3.2021 asti.

Metsien vuotuinen kasvu on suunnitelman mukaan 8,6 kuutiometriä hehtaarilta ja suositeltava vuotuinen hakkuumäärä 4,5 kuutiota/hehtaari eli noin 5 775 kuutiometriä vuodessa. Kantorahatulo vuoden 2005 hinnoilla oli keskimäärin 133 500 euroa vuodessa ja metsänhoitotöiden vuotuiset kustannukset noin 6 400 euroa. Vuoden 2013 talousarviossa puunmyyntituloksi on arvioitu 220 000 prosentilla.

LEIMIKOT SUUNNITTELEE Metsänhoitoyhdistys Keski-Savo, ei kuitenkaan Pajulampi-, Pasalanalus- eikä Metsälä-tiloille, vaan toteutettaviksi muualla. Hakkuumäärä olisi yhteensä 14 382 kuutiometriä ja hakkuiden kantoraha-arvo on noin 410 000 euroa. Avo- ja siemenpuuhak-

kuiden osuus olisi 5 863 kuutiota (22,3 ha).

Puustoa olisi hakattavissa kesähakkuina noin 100 000 euron arvosta ja lisäksi kauppasummasta voitaisiin saada ennakkomaksua noin 120 000 euroa. Suuri osa leimikoista on talvi-kohteita, joten jäljelle jäävien hakkuiden ja kantorahatulosten saaminen kuluvan vuoden puolella riippuu siitä kuinka nopeasti talvi jäädyttää maat kantaviksi.

Metsätilojen myymisen sekä suunniteltujen hakkuiden jälkeen hakkuumahdollisuudet vähenisivät siten, ettei harvennushakkuuta voitaisi juurikaan tehdä seuraavien viiden vuoden aikana. Jäljelle jääviä uudistuskypsiä metsiä ei myöskään kannattaisi tuona aikana hakata, jottei tulevia kestäviä hakkuumahdollisuuksia menetettä.

JÄRVI-SUOMEN METSÄTILAT Oy asetti Pajulammin ja Metsälän tilat myyntiin heinäkuussa leh-ti-ilmoituksin sekä nettisivuillaan. Tarjousaika on päättyi 02.08.2013. Pajulampi-tilasta annettiin kaikkiaan 16 tarjousta ja Metsälästä viisi. Korkein tarjous Pajulammista tuli Etelä-Suomen yhteismetsältä.

Kolman Kyläyhdistys ry on pyytännyt saada jatkaa Pajulammin tilalla olevaa vuokrasopimustaan, joka on voimassa 1.4.2011-31.3.2021.

Etelä-Suomen yhteismetsä on ilmoittanut, että mikäli heidän tarjouksensa hyväksytään, he ovat valmiita asiasta sopimaan.

JOROISTEN LEHTI, 19.9.2013

Kunta myy metsämaitaan

KUNNAN METSÄTILOJEN myyntiasia hyväksyttiin valtuustossa maanantaina 16.9. mahdollisimman niukoin äänestysnumeroin: 14-13.

Jani Kautto (kesk.) esitti jo kunnanhallituksessa ilmi tulleen keskustan näkökannan mukaisesti, että myytäväksi esitetyistä isompaa palaa eli Pajulammin 280 hehtaarin tilaa, joka on poikkeuksellisen hyvätuottoista lehtoa, ei myytäisi.

Hän perusteli esitystään sillä, että tilalta on saatavissa välittömästi puun myynnillä 400 000 euroa ja tulevaisuudessaakin rahaa vuosittain kymmenin tuhansin, maapohjan jäädessä silti vielä kunnan omistukseen. Häntä kannatti **Sabine Taskinen** (kesk.). **Eero Pärnänen** (vas.) ilman kannatusta esitti, ettei 37 hehtaarin Metsälääkään myytäisi, vaan toteutettaisiin ainoastaan pienempien palojen maanvaihdot. Hän korosti Pajulammin alueen olleen perinteisesti niiden pienriistan metsästäjien käytössä, joilla ei

ole omaa metsämaata ja myös Järvikylän seuran hirvenmetsästysaluetta.

Eero haluaa myös selvityksen, mihin metsämaan rahat on käytetty, mihin puheenjohtaja **Sari Juutilainen** (sd.) kommentoi heti, että rahojen käyttöä on suunniteltu investointi-, ei käytötalouspuolella.

Tällaisen kaupan teko tuntuu sulalta hulluudelta.

Risto Keinänen
Kunnanvaltuutettu (ps.)

Perussuomalainen **Risto Keinänen** sanoi tällaisen kaupan tuntuvan sulalta hulluudelta.

– Onko tässä tarkoituksena kunnan lopettaminen, golfkentän laajennus vai mikä? hän kyseli.

Eriävän mielipiteen asiaan

jättivät keskustan valtuutetuista **Sirpa Hytönen, Sabine Taskinen, Ari-Pekka Isoniemi, Juha Intke, Jani Kautto** sekä **Outi Honkapuro. Hannu Viirimaa** (sd.) äänesti Pajulammin tilan myymistä vastaan.

VAAJASSA PUOLESSA tunnissa kerrettiin lisäksi vielä valita vanhusneuvoston luottamusmiehenä **Mikko Häyrinen** ja **Timo Kaukonen**, nostaa rakennuslupamaksut sekä lakkauttaa tukku JJR:n aikaisia virkoja. Jokijärven ja Paron tonttien vuokranalennukset tulevat voimaan vasta ensi lokakuun, ei viime elokuun alusta.

Sari Juutilainen luki vetoituksen, että vanhusten sunnuntaina kunnan luottamushenkilöt, ja miksei muutkin kuntalaiset veisivät jonkun seniorikansalaisen jumalanpalvelukseen kirkkoon.

Kokouksen aluksi vietettiin hiljainen hetki pitkäaikaisen kuntavaikuttajan **Tauno Pehkosen** muistolle.

Ei myydä

PAJULAMMIN TILAA ollaan tiukan äänestyksen jälkeen myymässä. Se on ostajalle sijoitus tulevaisuuteen, mutta sitä se on myös Joroisten kunnalle. Ilmiö on sama, kun pakkasella pissii hou-

suunsa. Lämmittää hetken, mutta kohta on entistä kylmempi. Perutaan päätös vielä, kun se on mahdollista.

nimim. mörkö

yleisön osasto,
10.1.2013
Joroisten Lehti

Metsäkaupolla korjataan kunnan taloutta

PÄIVI ANIAS

nan puheenjohtaja **Ari Läpäri**.

– Etelä-Suomen yhteismetsä on ensimmäisiä perustettuja yhteismetsiä ja sen toimintamalli on koettu hyväksi. Metsän omistuksen siirtymä kaupunkoihin, onnistuu metsien hoito keskitetyksi ja tuottavasti hoitokuntien avustuksella, kertoo varapuheenjohtaja **Kasper Nurmi**, jolla on vuosikymmenten kokemus metsien hoidosta.

Läpäri ja Nurmi vierailivat viikolla Kolman laavulla tutustumassa kylätoimikuntaan.

– Kyläläisiä ilahduttanee, että metsän omistussuhteiden muutos ei vaikuta laavun käyttöön. Meistä on hyvä, että metsissä liikutaan ja niitä käytetään myös virkistystarkoituksessa, Läpäri tiivistää.

Metsäkauppaa hierottiin kaikkineen vuoden verran. Kunta aloitti myyntiyrityksen itse, mutta toteutti pian, että tässä asiassa ammattiapu on tarpeen ja myyntiyritys siirrettiin järvi-Suomen Metsätiloille, joka on keskittynyt metsien välittämiseen.

– Iso kauppa tämä välitettiin väkisin on, harvemmin tulee myyntiin yli 300 hehtaarin tiloja, tuumii **Petri Soikkeli** järvi-Suomen Metsätiloilta.

– Mielenkiintoa maat herättivät runsaasti ja tarjouksia saatiin 16, joten ihan hintakilpailuksi tämä meni.

Päivi Anias

PERJANTAINA TEHTIIN kunnan historian suurimmat metsäkaupat. Pajulammin 300 hehtaarin metsä-alue siirtyi kaupassa Etelä-Suomen yhteismetsän omistukseen.

– Kyllähän metsiä on ostettu ja myyty, mutta kyseessä oleva kauppa on poikkeuksellisen iso, tuumii kunnanjohtaja **Tenho Hotarinen**.
– Perinteisesti on ollut niin että, kunta ei myy pääomiaan mutta tilanne on nyt muuttunut. Taloutta paikataan myyntituloilla, koska tuloveron määrä laskee ja investoinnit kasvavat. Uutta lainaa ei näin tarvitse ottaa.

– Tämä on ensiarvoisen tärkeää nyt, kun Keski-Savon kunta näyttää mahdolltomalta ja otamme käyttöön vaihtoehdon B, eli itsenäisenä pysymisen. Talouslaskujen on oltava kunnossa, taikka on vaarana, että valtiolta painostaa kunta pakollitoksiin.
– Myyntistä saadaan 1,2 miljoonaa ja niiden avulla saamme tasapainotettua taloutta.

Mycos ostaja Etelä-Suomen yhteismetsä on tyytyväinen kauppaan.

– Tämä alue kiinnosti meitä heti alusta lähtien. Yhteismetsien tarpeisiin vaaditaan laeja metsäalueilta, joissa hoitotoimenpiteillä saadaan paras vaikutus, kertoo yhteismetsän hoitokun-

Hallintojohtaja **Marjatta Savolainen**, kunnanjohtaja **Tenho Hotarinen** ja Etelä-Suomen yhteismetsän edustajat **Kasper Nurmi** ja **Ari Läpäri** allekirjoittivat Joroisten kunnan historian suurimmat metsäkaupat perjantaina.

Lähtettäjä: Lappalainen Esa (MK) [esa.lappalainen@metsakeskus.fi]

Lähetetty: 2. huhtikuuta 2014 16:06

Aihe: Tutkimus kuntien ja seurakuntien metsätaloudesta

Arvoisa kunnan, kaupungin tai seurakunnan päättäjä

Olet tärkeässä asemassa yhteisösi ja kotiseutusi kehittämisessä ja päätöksenteossa.

Suomen metsäkeskus selvittää tällä tutkimuksella kuntien ja seurakuntien tämänhetkistä metsänomistusta. Vastaamalla tähän kyselyyn vaikutat metsäkeskuksen tekemiin metsätilarakenteen kehittämisen käytännön toimenpiteisiin. Tutkimuksen tulokset kertovat koko Etelä-Savon kunta- ja seurakuntasektorin keskeisten päättäjiä kokonaisnäkömyksen metsänomistuksesta, sen merkityksestä ja tulevaisuudesta.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä, jonka teen Mikkelin ammattikorkeakoulun metsätalouden liiketoiminnan koulutusohjelman (ylempi AMK) opintojeni yhteydessä. Tutkimuksen kohteena ovat Etelä-Savon alueen kunnat, kaupungit ja seurakunnat. (sanalla kunta, tässä kyselyssä, tarkoitetaan kuntien ohella myös kaupunkeja, seurakunnilla tarkoitetaan vain ev.lut. seurakuntia)

Tämä tutkimus käsitellään kokonaan nimettömänä ja ehdottoman luottamuksellisena. Tutkimustulokset julkaistaan kokonaistuloksina, joten kenenkään vastaajan vastaukset eivät paljastu tuloksesta.

Vastaaminen kestää noin 5 minuuttia. Toivottavasti sinulla on hieman enemmän aikaa käytettävissä, jotta voit vastata myös avoimiin kysymyksiin. Annan tarvittaessa lisätietoa tutkimuksesta puhelimella ja sähköpostilla. Alla olevasta linkistä pääset vastaamaan kyselyyn. Pyydän vastaamaan 14.4.2014 mennessä.

<https://www.webropolsurveys.com/S/715B2D9933A7167E.par>

Kiitos vastauksestasi

Esa Lappalainen

Projektipäällikkö

Suomen Metsäkeskus, Julkiset palvelut Etelä-Savo

Joroistentie 2, 79600 JOROINEN

gsm: 0400 256 146

esa.lappalainen@metsakeskus.fi

1. Sukupuoli

- 1) mies
- 2) nainen

2. Syntymävuosi _____

3. Tehtäväsi yhteisössä

- 1) kunnanjohtaja
- 2) elinkeinoasiamies / tekninen johtaja
- 3) kunnanhallituksen tai kaupunginhallituksen puheenjohtaja
- 4) kunnanvaltuuston tai kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
- 5) kirkkoherra
- 6) seurakunnan talouspäällikkö
- 7) kirkkovaltuuston puheenjohtaja
- 8) kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja

4. Kuinka pitkään olet toiminut nykyisessä virassa, toimessa tai luottamus- tai toimihenkilönä? _____ vuotta

5. Seuraavat kysymykset koskevat yhteisösi metsänomistamista

6. Kuinka paljon edustamasi yhteisö omistaa metsää? (Sadan hehtaarin tarkkuudella) _____ ha

7. Miten yhteisön metsäasioiden hallinta on järjestetty?

Valitse yksi vastaus.

- 1) Yhteisöllä on palveluksessa omaa metsäalan henkilöstöä
- 2) Yhteisö käyttää metsänhoitoyhdistyksen palveluja
- 3) Yhteisö käyttää metsäyhtiön palveluja
- 4) Yhteisö käyttää metsäpalveluyrityksen palveluja
- 5) Muulla tavalla, miten _____

8. Kunnan / Seurakunnan metsänomistus. Valitse sopivin vaihtoehto.
täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, eri mieltä

- 1) tunnen kunnan/ seurakunnan metsät hyvin
- 2) metsillä on huomattavaa taloudellista merkitystä kunnalle/seurakunnalle
- 3) metsätalouden tavoitteena on tasainen tuotto
- 4) metsiä hakataan talouden tarpeiden mukaan
- 5) tunnen metsien hallinnoinnin kustannukset
- 6) metsien hallinnointi on järjestetty kustannustehokkaasti
- 7) metsien hallinnointipalvelu kilpailutetaan säännöllisesti
- 8) puukaupat kilpailutetaan säännöllisesti
- 9) metsänhoitotyöt kilpailutetaan säännöllisesti
- 10) metsäsuunnitelman teko kilpailutetaan säännöllisesti
- 11) kunta/seurakunta on myynyt metsätiloja rahan tarpeeseen
- 12) kunnan/seurakunnan pitää myydä metsätiloja rahan tarpeeseen
- 13) kunta/seurakunta voisi ostaa lisää metsää
- 14) kunta/seurakunta omistaa yhteismetsäosuuksia
- 15) kunta/seurakunta voisi ostaa yhteismetsäosuuksia

9. Vapaat kommentit kunnan / seurakunnan metsänomistuksesta

10. Seuraavissa kysymyksissä käsitellään metsätaloutta yhteisön toiminta-alueella

11. Metsätalous yleensä kunnan/seurakunnan toiminta-alueella. Valitse sopivin vaihtoehto.

täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, eri mieltä, en osaa sanoa

- 1) metsätaloudella on suuri merkitys alueen taloudelle
- 2) alueen metsissä on käyttämättömiä hakkuumahdollisuuksia
- 3) alueen metsissä on tekemättömiä hoitotoita
- 4) metsätalouden merkitys talousalueella on vähentynyt viimeisen 20 vuoden aikana

- 5) metsätilojen pirstoutuminen (jakautuminen pieniin omistusyksi-
köihin) vähentää yksityismetsistä tulevia verotuloja
- 6) metsät voisivat työllistää tulevaisuudessa nykyistä enemmän
- 7) metsätalouden ja sen kerrannaisvaikutusten tuomalla verokerty-
mällä on huomattava merkitys alueen taloudelle
- 8) metsätaloutta tulisi aktivoida paikallistalouden virkistämiseksi
- 9) toimiva yhteismetsä, joka jakaa tuottoa vuosittain ja ottaa uusia
osakkaita, voi aktivoida alueellista metsätaloutta

12. Miten aktivoisit paikallista metsätaloutta?

**13. Seuraavissa kysymyksissä käsitellään yhteisösi osallistumista, ja sen merki-
tystä, mahdolliseen paikalliseen yhteismetsään.**

14. Kunta / Seurakunta ja yhteismetsä. Valitse sopivin vaihtoehto.

täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, eri mieltä, en
osaa sanoa

- 1) kunnan / seurakunnan edustuksen tulisi olla mukana alueellisen
yhteismetsän päätöksenteossa
- 2) yhteismetsään liittyminen keventää kunnan/ seurakunnan metsien
hallintokuluja
- 3) yhteismetsä maksaa enemmän veroa metsätulosta kuin kunta/ seu-
rakunta
- 4) kunnan / seurakunnan osallistuminen alueelliseen yhteismetsään
laskee yksityismetsänomistajien kynnystä liittyä yhteismetsän
osakkaaksi
- 5) toimiva yhteismetsä voi aktivoida alueellista metsätaloutta niin
paljon, että lisääntyvä verotulo ja kunnan/ seurakunnan hallintoku-
lujen keventyminen tekevät yhteismetsään liittymisen taloudelli-
sesti kannattavaksi
- 6) kaikki kunnan / seurakunnan metsätaloustaloudessa olevat metsät
voisi liittää alueelliseen yhteismetsään
- 7) osan kunnan / seurakunnan metsätalouden käytössä olevista met-
sistä voisi liittää alueelliseen yhteismetsään

- 8) jos kunnan / seurakunnan metsiä myydään, niin olisi paras liittää ne ensin yhteismetsään ja myydä yhteismetsäosuudet sopivan kokoisina osina.
- 9) yhteismetsistä on puhuttu kunnassa/ seurakunnassa
- 10) yhteismetsäasiaa on valmisteltu kunnan / seurakunnan hallintoelimissä
- 11) kunta/ seurakunta on valmis liittymään alueelliseen yhteismetsään

15. Vapaat kommentit kunnan / seurakunnan mahdollisuuksista yhteismetsien suhteen

16. Vapaat kommentit yhteismetsästä omistusmuotona

17. Seuraavissa kysymyksissä käsitellään yhteismetsätiedotusta ja yhteismetsistä saamaasi käsitystä

18. Oletko saanut tietoa yhteismetsistä?

- 1) kyllä
- 2) en

19. Jos vastasit edelliseen kyllä, niin Valitse kolme mielestäsi tärkeintä tietolähdettä. Merkitse 1 sen vaihtoehdon eteen, mistä olet saanut eniten tietoa, 2 sen vaihtoehdon eteen, mistä olet saanut toiseksi eniten tietoa ja 3 sen vaihtoehdon eteen, mistä olet saanut kolmanneksi eniten tietoa yhteismetsistä.

- 1) ___ metsäkeskuksesta
- 2) ___ metsänhoitoyhdistyksestä
- 3) ___ metsäyhtiöltä
- 4) ___ maanmittaustoimistosta
- 5) ___ lehdistä
- 6) ___ Internetistä
- 7) ___ muualta, mistä?

20. Yhteismetsä metsänomistusmuotona. Valitse sopivin vaihtoehto.

täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, eri mieltä

- 1) yhteismetsä on minulle tuttu asia
- 2) yhteismetsä on toimiva metsänomistusmuoto
- 3) yhteismetsä on tulevaisuudessa merkittävä metsänomistusmuoto
- 4) luottamushenkilöstö tarvitsee lisätietoa päätösten tekoa varten.
- 5) tarvitsen lisätietoa yhteismetsistä päätösten tekoa varten.

21. Jos tarvitset lisätietoa kunnan/ seurakunnan metsien mahdollisuudesta toimia yhteismetsän alkupääomana, niin valitse kolme mieluisinta tapaa saada tietoa. Merkitse 1 parhaan vaihtoehdon eteen, 2 toiseksi parhaan vaihtoehdon eteen ja 3 kolmanneksi parhaan vaihtoehdon eteen.

- 1) __tiedotustilaisuus
- 2) __tapaaminen
- 3) __kirje
- 4) __sähköposti
- 5) __puhelu
- 6) __muu, mikä _____

22. Tämä kysely on nimetön. Jos haluat, että otan yhteyttä yhteismetsäasioissa, niin kirjoita nimesi ja yhteystietosi tähän alle.
